ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2021

ARCHEOLOGIENOTA
Industrieweg Te Erpe - Mere (Oost-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 699

JANSSENS DAVID

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 699

Archeologienota Industrieweg Te Erpe - Mere (Oost-Vlaanderen)

JANSSENS D.

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1 Administratieve fiche ..... - 5 -
2 Bureauonderzoek ..... - 10 -
2.1 Archeologische voorkennis ..... - 10 -
2.2 Aanleiding van het onderzoek ..... - 10 -
2.3 Doel van het onderzoek ..... - 10 -
2.4 Huidige situatie projectgebied ..... - 11 -
2.5 Beschrijving geplande werken ..... - 18 -
2.6 Randvoorwaarden ..... - 18 -
2.7 Werkwijze ..... - 18 -
3 Assessmentrapport ..... - 40 -
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied ..... - 40 -
3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied ..... - 43 -
3.2.1 Tertiair geologisch ..... - 43 -
3.2.2 Quartair geologisch ..... - 44 -
3.2.3 Bodem ..... - 45 -
3.2.3.1 Bodemtypekaart ..... - 45 -
3.2.3.2 Potentiële bodemerosie ..... - 47 -
3.2.3.3 Erosiegevoeligheid ..... - 48 -
3.2.3.4 Landgebruik ..... - 49 -
3.2.3.5 Gewestplan ..... - 50 -
3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied ..... - 52 -
3.3.1 Algemene historische situering ..... - 52 -
3.3.1.1 Kaart van Villaret (1745-1748) ..... - 52 -
3.3.1.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778) ..... - 53 -
3.3.1.3 Atlas der Buurtwegen (1840) ..... - 54 -
3.3.1.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854) ..... - 55 -
3.3.1.5 Kaart van Popp (1842 – 1879) ..... - 56 -
3.3.1 Luchtfoto 20e en 21e eeuw ..... - 57 -
3.4 Archeologische situering van het projectgebied ..... - 60 -
3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving ..... - 60 -
3.4.2 CAI Indicatoren ..... - 61 -

4 Besluit ..... - 64 -
5 Bibliografie ..... - 66 -
6 Lijst van figuren ..... - 67 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2021D280
Site	Erpe Mere - Industrieweg
Projectsigle ADEDE	ERP-IND
Ligging	Hoek Industrieweg en Oudenaardsesteenweg 9420 Erpe-Mere
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Aanleg Paddelveld
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	David janssens
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Janssens,D., 2021, Archeologienota Indsutrieweg te Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 699, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 3200m²
Periode uitvoering	April 2021
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Zie plannen (4)

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

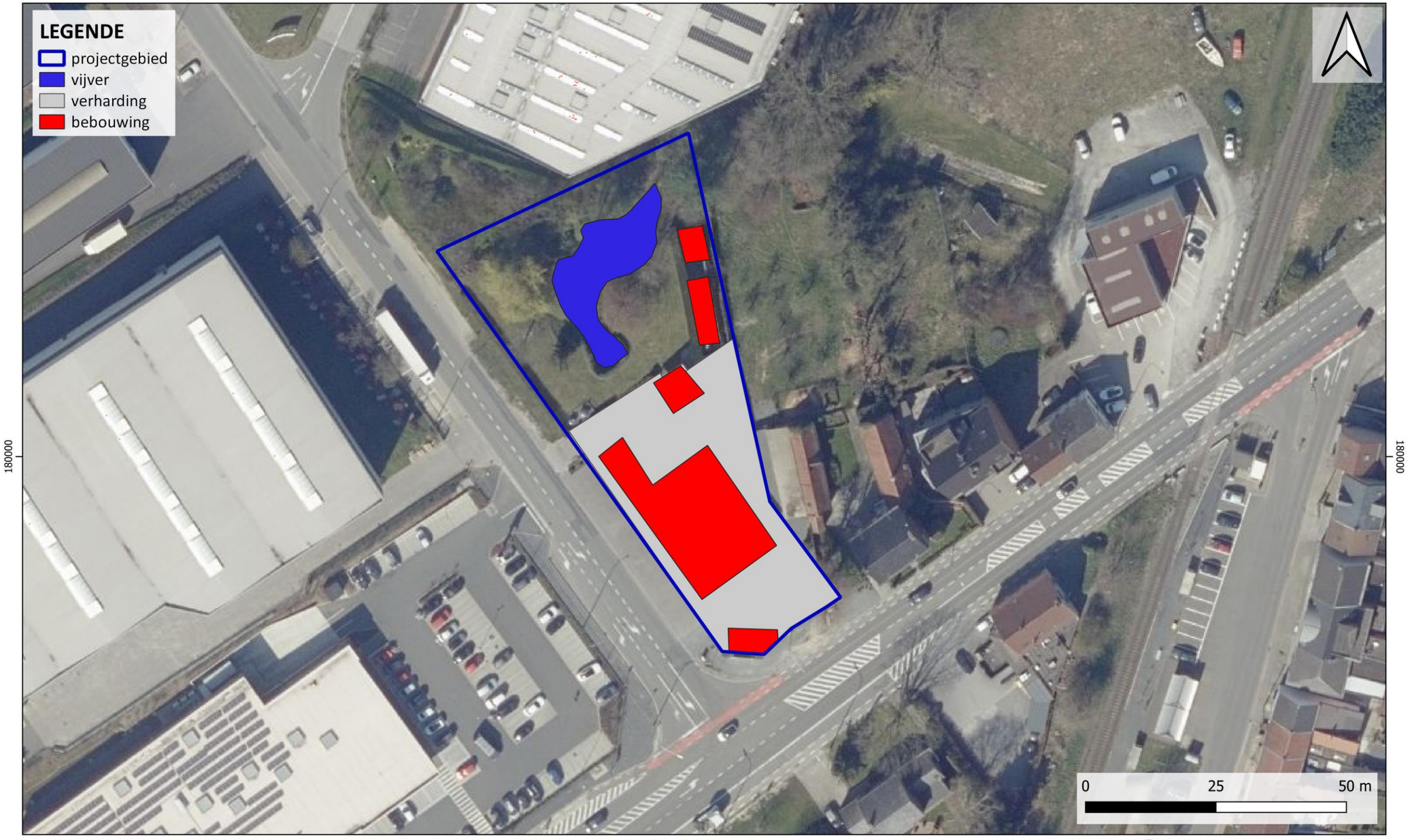

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

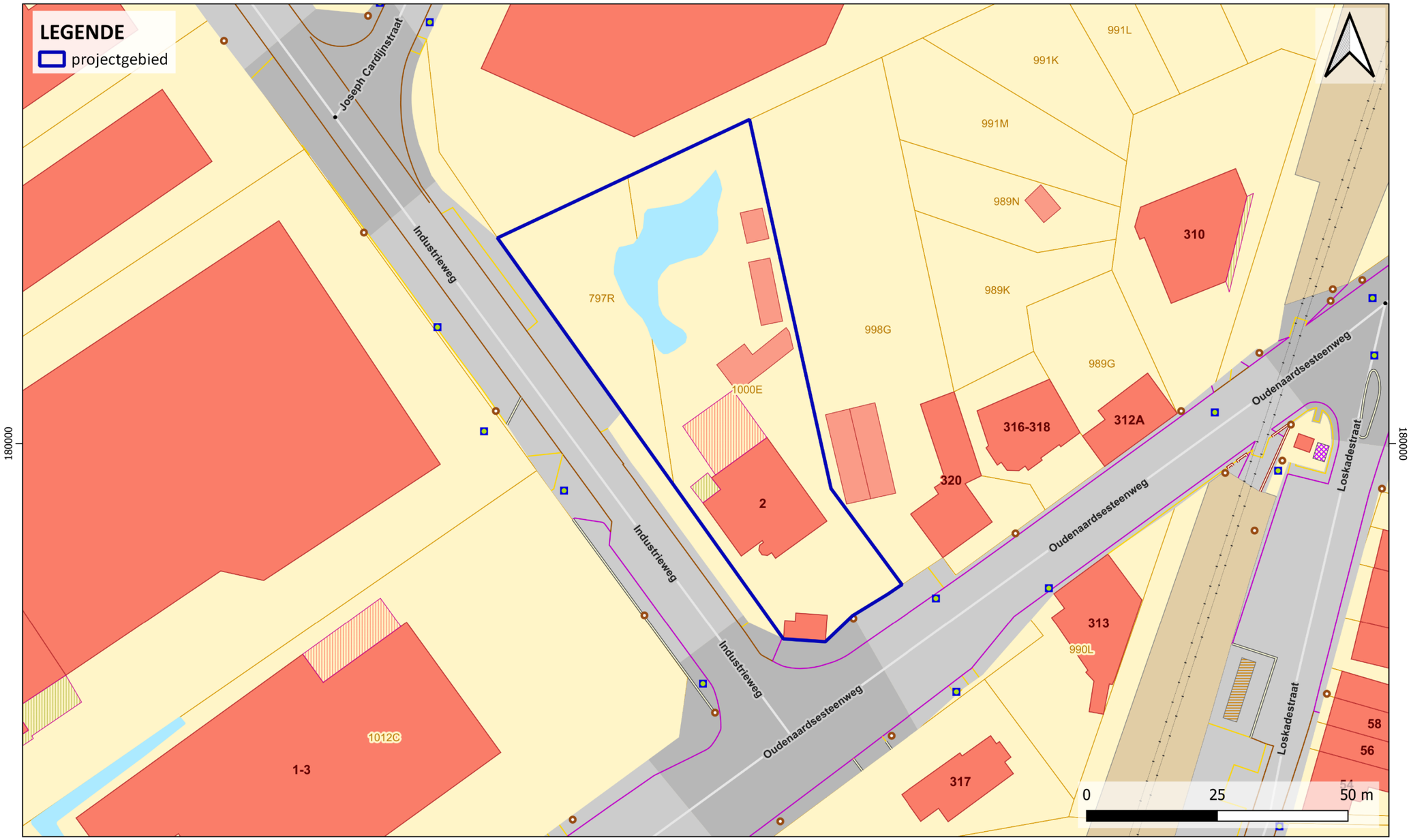

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het projectgebied werd voorafgaand nog geen archeologisch onderzoek verricht. In de onmiddellijke en ruime nabijheid zijn reeds enkele waarden gekend die in het assessmentrapport verder zullen worden toegelicht.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

De percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, behoren tot Bistro ‘t Vijverhof. Het restaurant zelf is gelegen in de zuidwestelijke hoek van het projectgebied met bijhorend buitenterras. Ten zuiden daarvan, aan de straatzijde is een frituur gevestigd. Het gebouw is omringd door een verharde parking door middel van klinker – en kiezelverharding. Het noorden van het projectgebied bestaat uit een tuin met vijver (die een restant is van een groter vijver(infra) waar tevens enkele loofbomen aanwezig zijn.

't Vijverhof
Duvel
Duvel
Duvel
Duvel
Duvel

't Vijverhof
RESTAURANT - BISTRO
Elke zondag terug doorlopend
open van 11u30 tot 21u

Figuur 1. Huidige situatie projectgebied april 2021

2.5 Beschrijving geplande werken

Voorafgaand aan de geplande werken worden de bestaande vijvers gesupprimeerd door middel van AGREX aanvulling. Beperkte afgravingen rond deze vijver zullen plaatsvinden evenals ophogingen. De bestaande bomen zullen tevens gerooid worden. Binnen het projectgebied zullen 4 padelvelden waarvan 3 buitenvelden en 1 overdekt ingericht worden. De Padelpleinen zijn gebaseerd op een fundering die bestaat uit 30cm betonpuin + 10cm chape (150kg cement/m³), afgewerkt met kunstgras. Deze basis met een afmeting van 20 x 10m wordt volledig benut. Rondom deze basis wordt een ringbalk gegoten met een afmeting van 50 x 40cm (br x h) waar de wandconstructie op bevestigd wordt. De bovenkant van de ringbalk valt samen met de bovenkant van de chape. Dit voor alle 4 de Padelpleinen (ca. 200m² elk). Daarnaast worden sokkels voorzien met een afmeting van 50cm X 70cm. Tussen deze pleinen wordt wegjes in waterdoorlatende dolomietverharding voorzien. . Een gebouw met dakterras met oppervlakte van ca. 58m² wordt hier aangebouwd. Dit gebouw wordt gefundeerd door middel van een algemene vloerplaat met een dikte van 20cm en vorstvrije rand tot ca. 80cm diepte. Een inrit wordt voorzien langsheen de huidige inrit. Een totaal van 17 parkeerplaatsen wordt voorzien rondom de huidige bistro, die tevens bewaard blijft evenals de bestaande klinkerverharding (parking), Een deel van de parking wordt ingezaaid met gewapend gras. Een noordoostelijke spie blijft behouden als groenzone, goed voor een oppervlakte van 86.49m². Een tweede daarboven met een opp. Van 44m². Een derde groenzone met een oppervlakte van ca. 116,75m² wordt voorzien tussen het gedeelte voor de padelpleinen en de bestaande bistro.
2 hemelwaterputten met een inhoud elk van 10.000 liter worden voorzien in het oosten van het terrein naast het padelveld.

2.6 Randvoorwaarden

Omwille van de huidige bebouwing, verharding, beplanting is het fysiek onmogelijk eventueel archeologisch onderzoek voorafgaand uit te voeren. Indien terreinwerk zou nodig blijken, wordt dit uitgevoerd via uitgesteld traject.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande

werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
  - Inplantingsplan huidige toestand
  - Inplantingsplan geplande toestand
  - Doorsnede bestaande toestand
  - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
  - Topografische kaart
  - Orthofoto
  - Kadasterkaart
  - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
  - Tertiair geologische kaart
  - Quartair geologische kaart
  - Bodemtypekaart
  - Potentiële bodemerosiekaart
  - Erosiegevoeligheidskaart
  - Bodemgebruiksbestand
  - Gewestplan
- Historische situering:
  - Kaart van Villaret (1745-1748)
  - Kaart van Ferraris, 1777
  - Atlas der Buurtwegen, 1840
  - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
  - Kaart van Popp, 1842-1879
  - Luchtfoto's
- Archeologische situering:

- Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
- Inventaris Onroerend Erfgoed

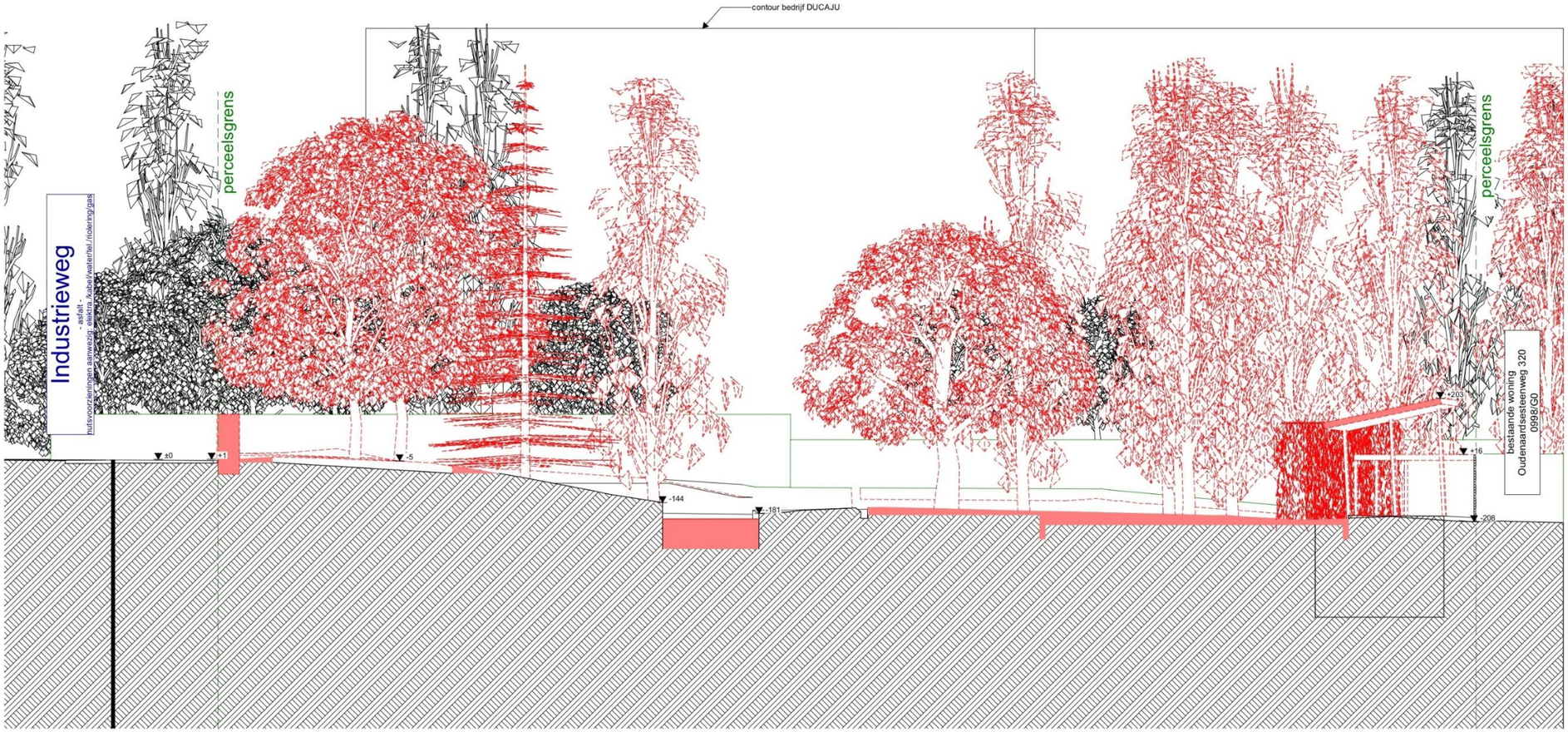

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
BT Doorsnede A-A - 2021-01 - 9/04/21
1:100

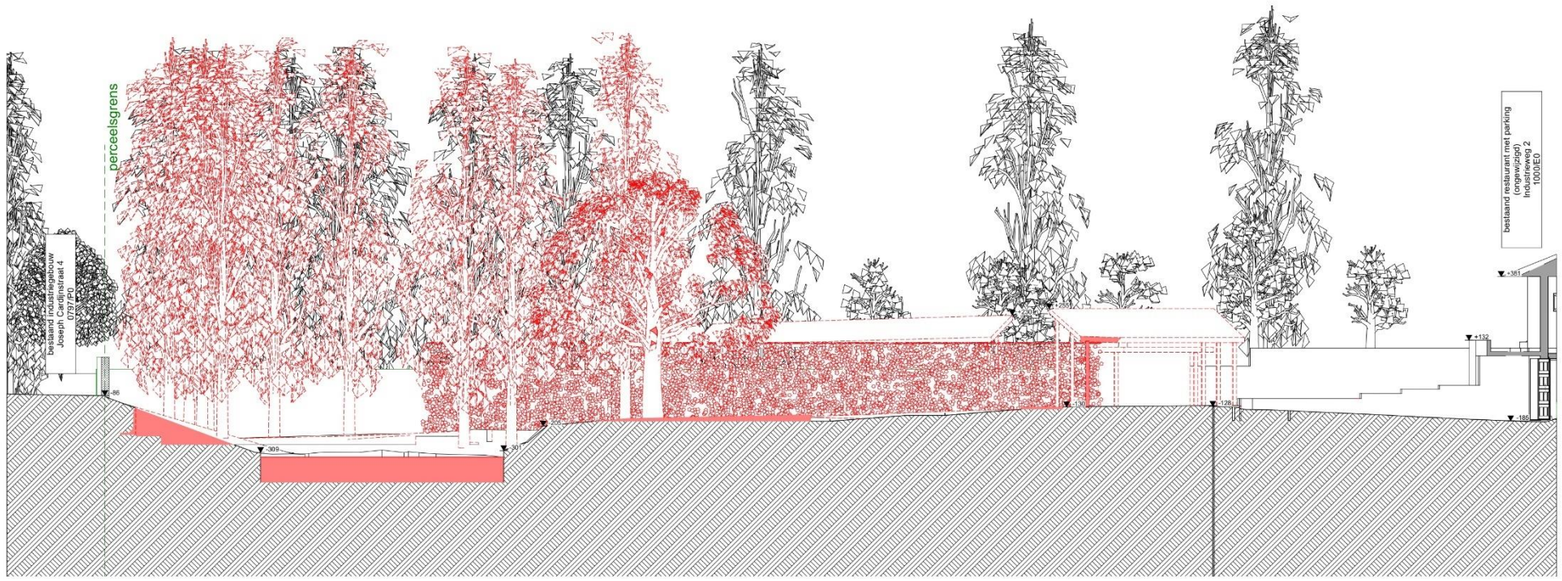

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
BT Doorsnede B-B - 2021-01 - 9/04/21
1:100

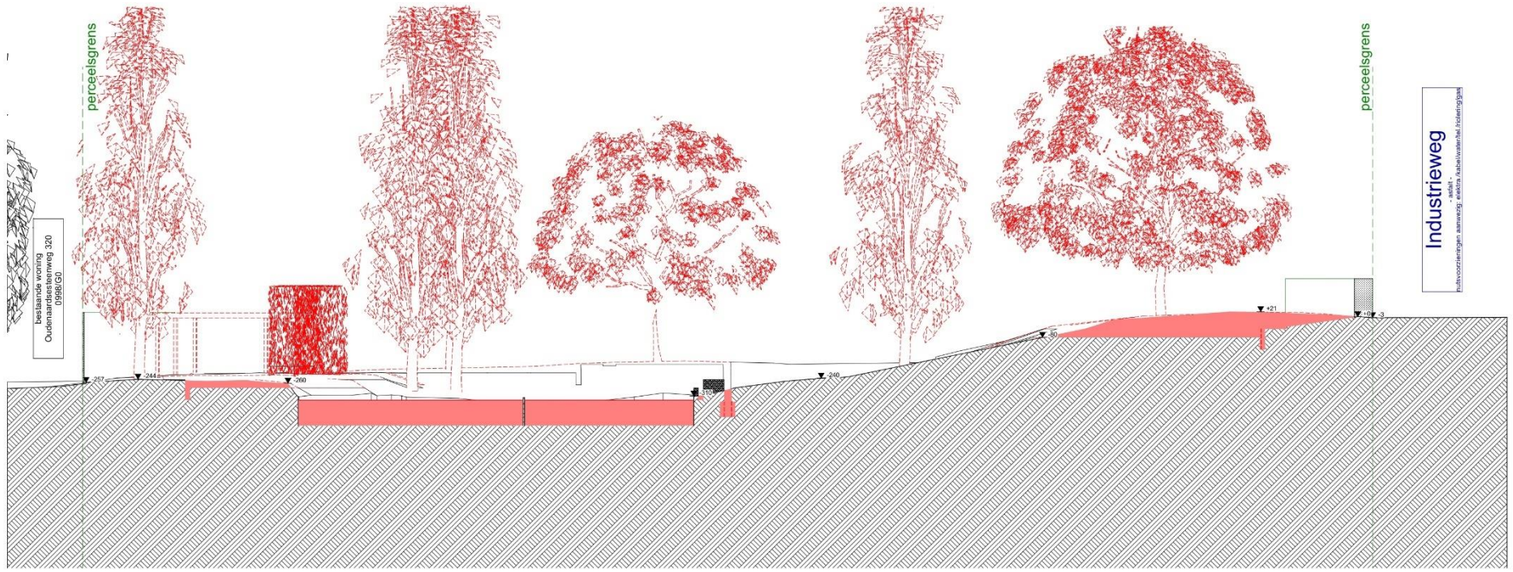

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
BT Doorsnede C-C - 2021-01 - 9/04/21
1:100

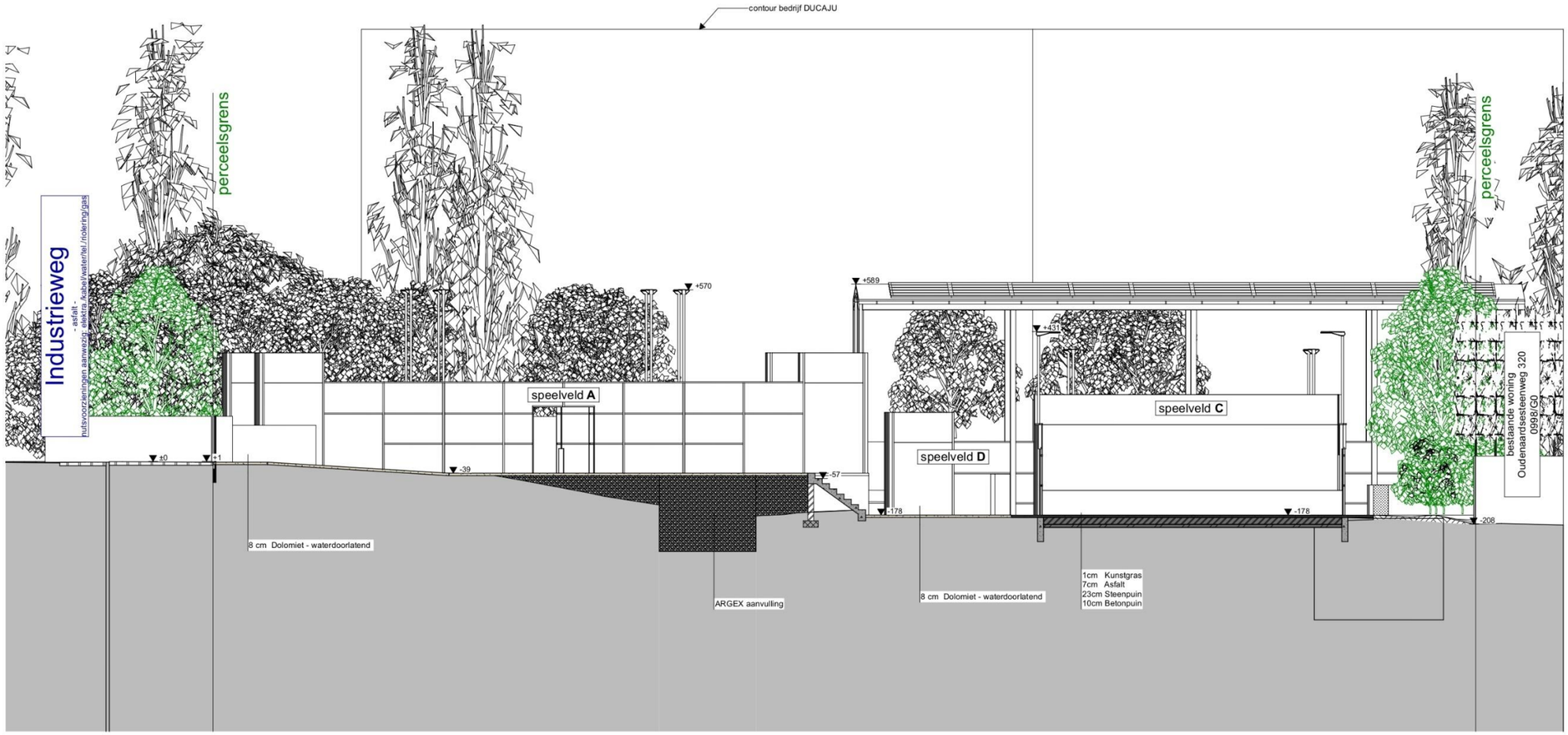

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Doorsnede A-A - 2021-01 - 9/04/21
1:100

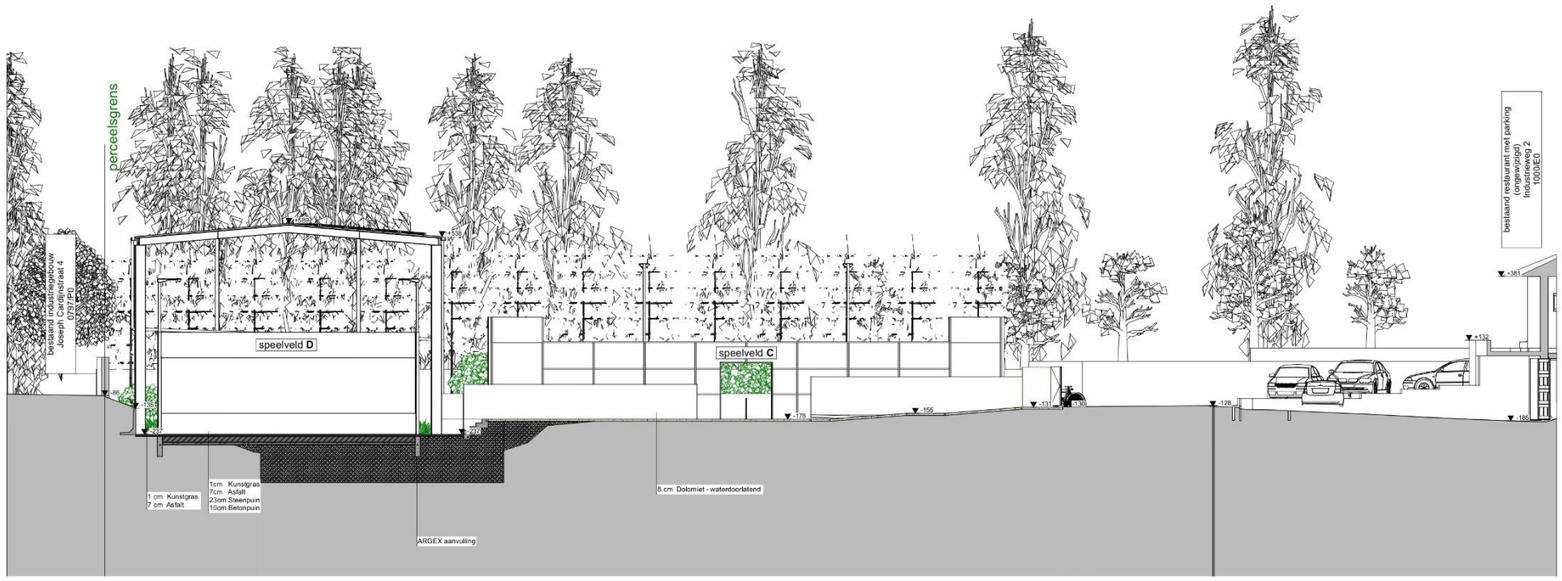

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Doorsnede B-B - 2021-01 - 9/04/21
1:100

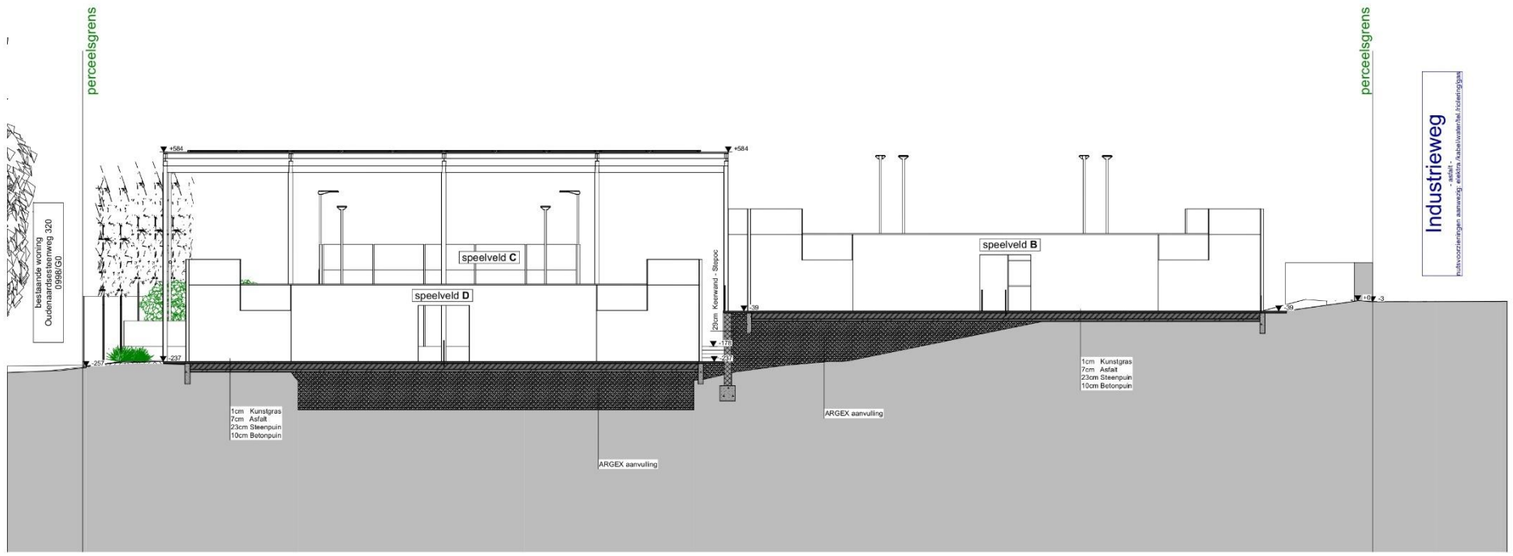

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Doorsnede C-C - 2021-01 - 9/04/21
1:100

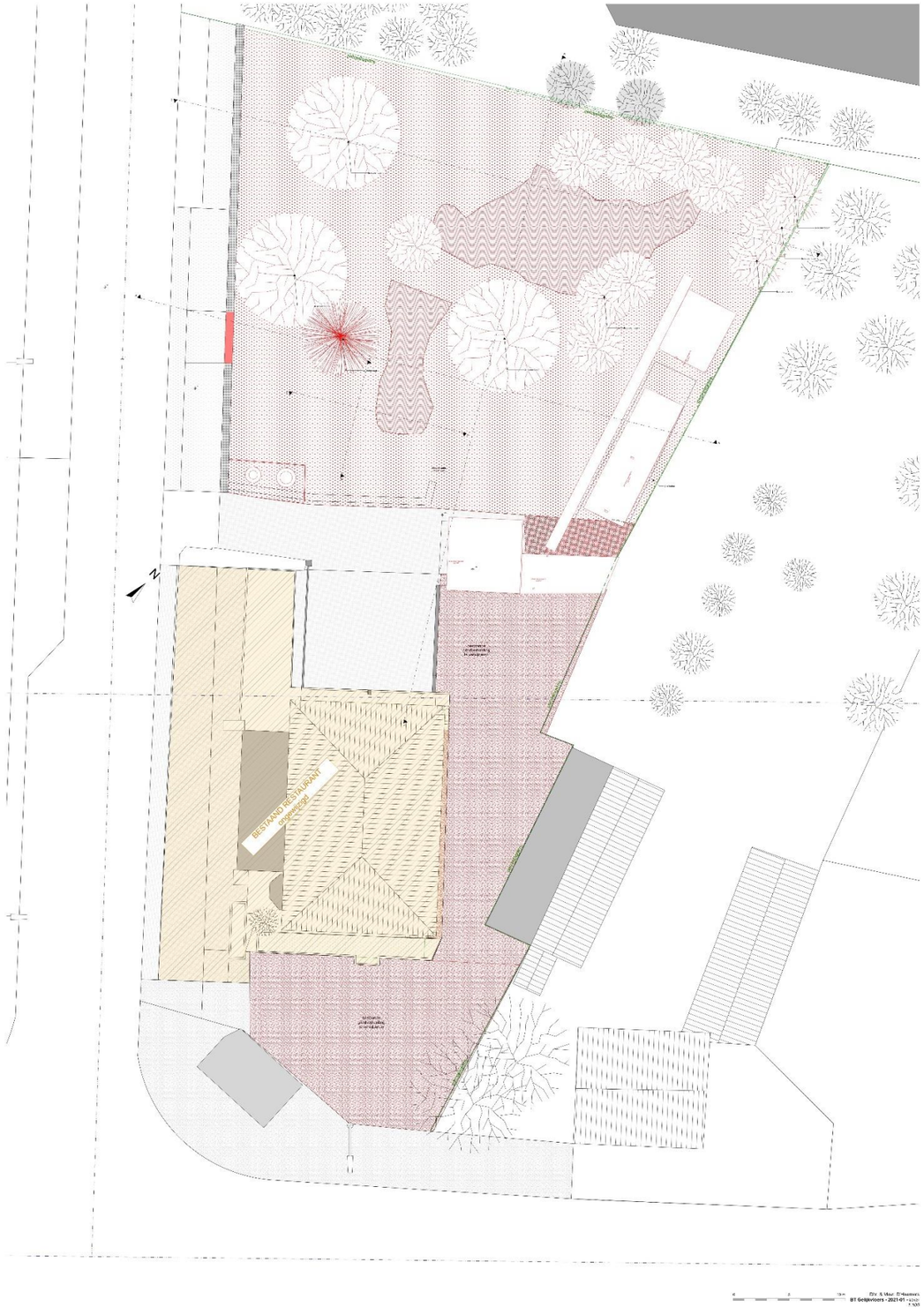
BESTAAND RESTAURANT
uitgebreid

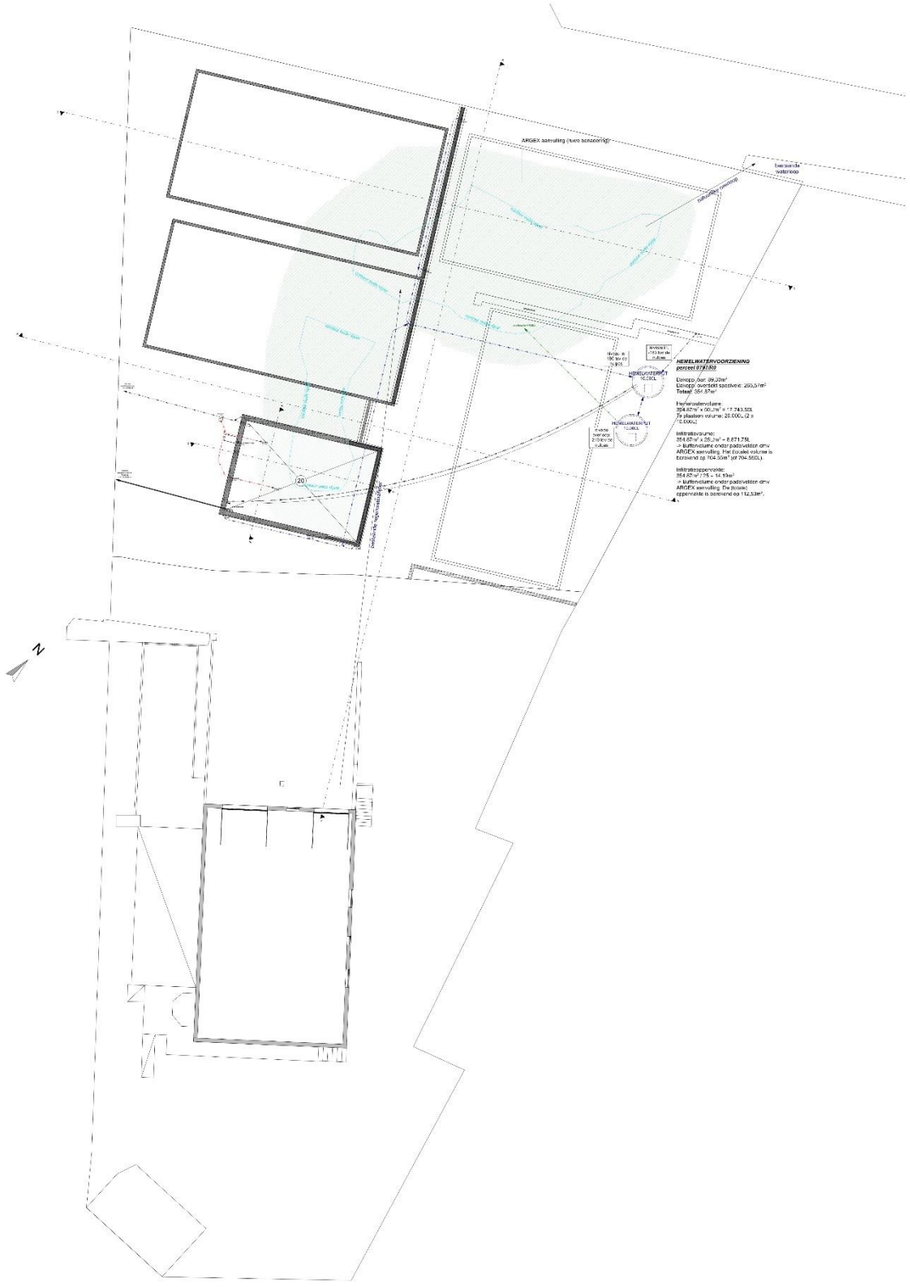
ARGEX aansluiting (nieuw aanzicht)
Bestaande waterpoort
NIEUWE WATERVOORZIENING
perceel 0787/00
Eisnoop /kar: 99,20m²
Eisnoop /aanbak sauzeuse: 200,5 m²
Totaal: 561,8m²
Inertiebodemcriteria:
304,67 m² x 00,m² = 17.743,101
7x (buiten volume: 20.000,-) =
(1.000,-)
Infiltratiecapaciteit:
99,6 m² x 28,m² = 2.871,76
→ Buffervolume onder pastiwater dmv
ARGEX aansluiting. The Excelet volume is
berekend op 754,32m³ (of 754.300,-)
Infiltratieoppervlakte:
99,6 m² x 7%,- = 10 10m²
→ Buffervolume onder pastiwater dmv
ARGEX aansluiting. De Excelet
oppervlakte is berekend op 1 12,33m².
N

BESTAAND RESTAURANT
uitgebreid
N

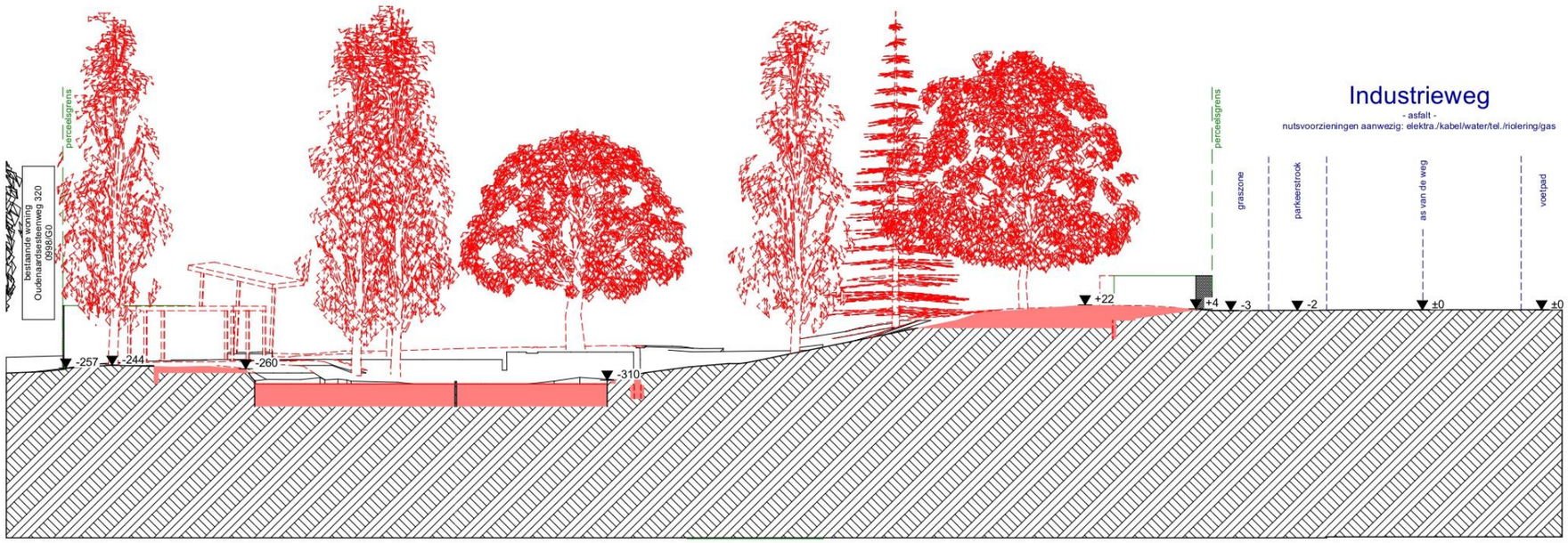

0 10 20 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
BT Terreinprofiel - 2021-01 - 9/04/21
1:200

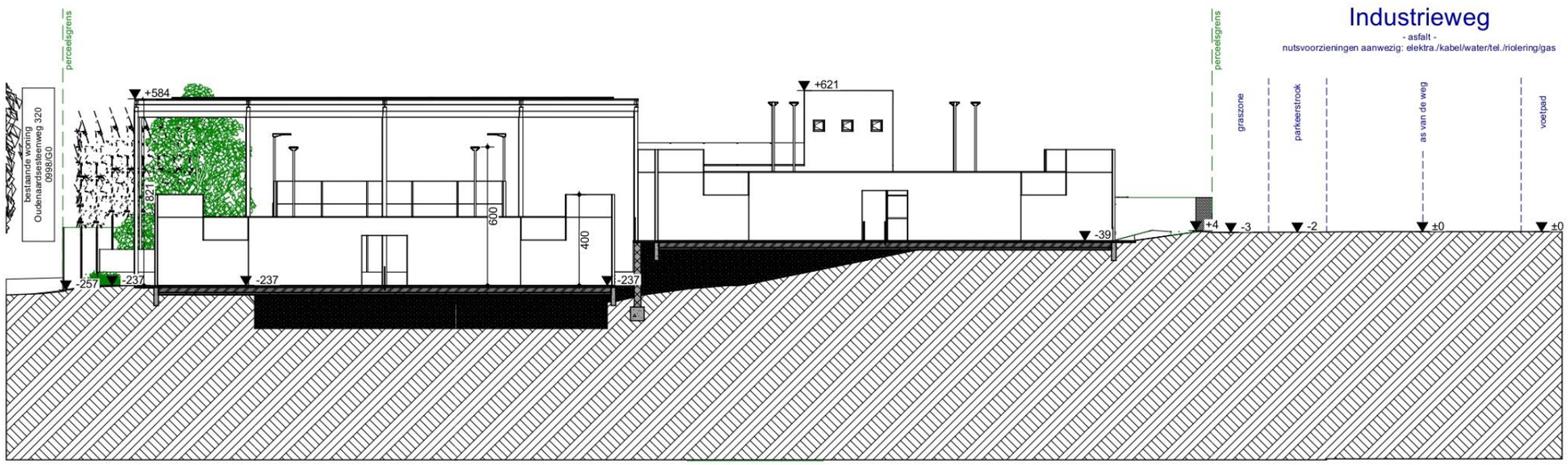

0 10 20 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Terreinprofiel - 2021-01 - 9/04/21
1:200

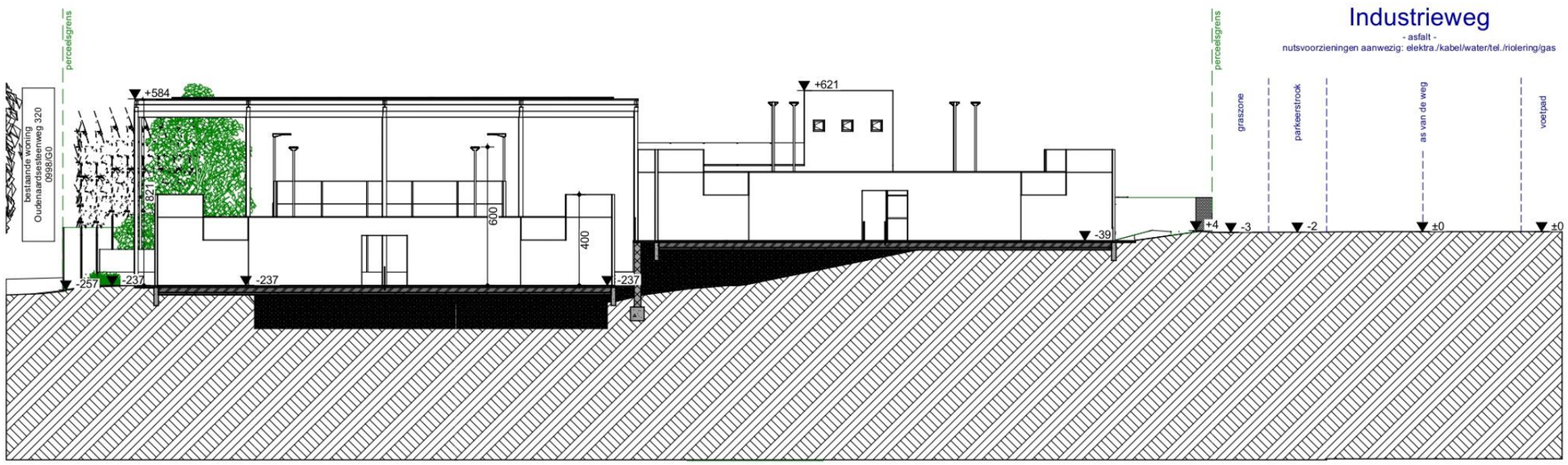

0 10 20 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Brandweer: Terreinprofiel - 2021-01 - 9/04/21
1:200

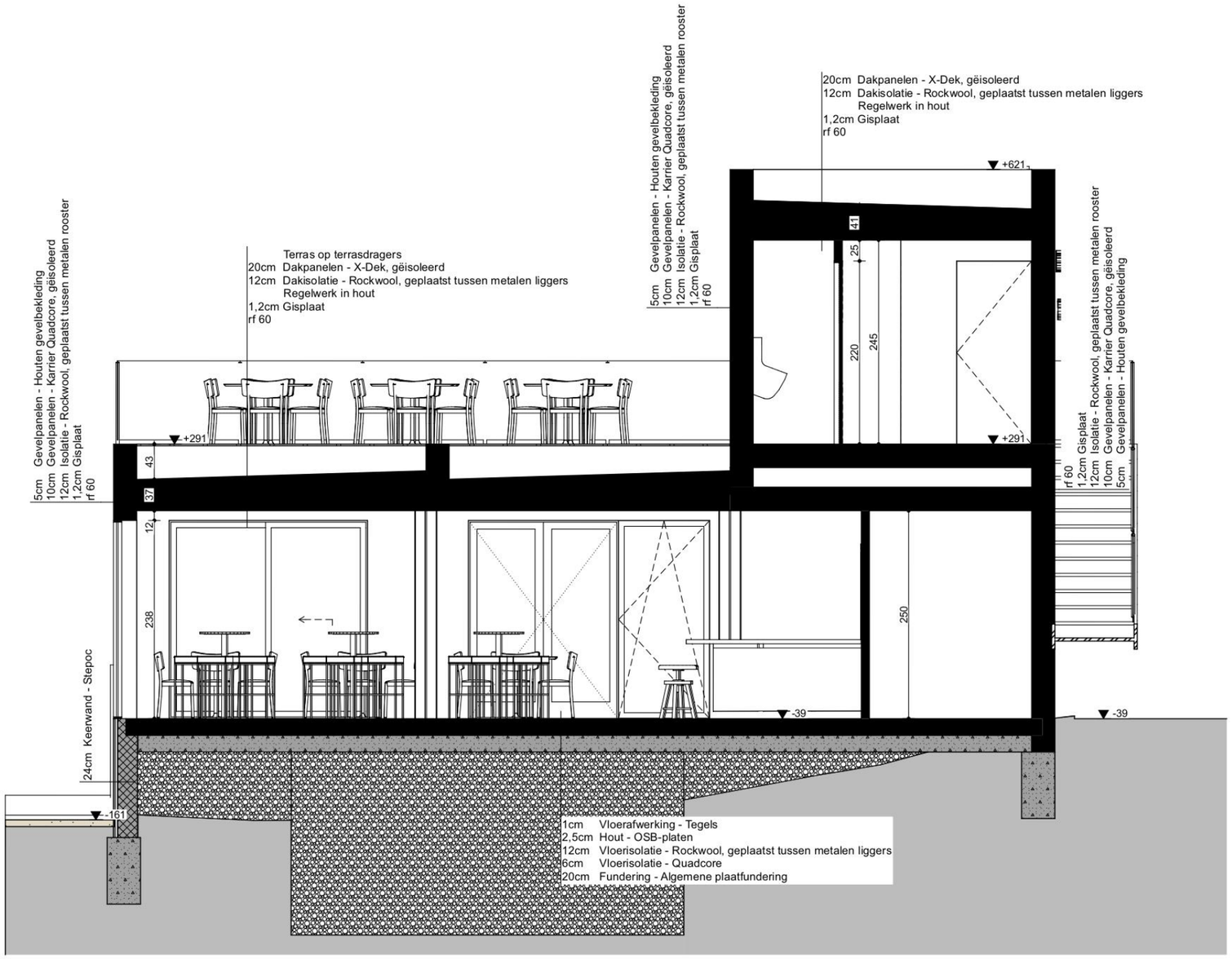
5cm Gevelpanelen - Houten gevelbekleding
10cm Gevelpanelen - Karrier Quadcore, gëisoleerd
12cm Isolatie - Rockwool, geplaatst tussen metalen rooster
1,2cm Gisplaat
rf 60
Terras op terrasdragers
20cm Dakpanelen - X-Dek, gëisoleerd
12cm Dakisolatie - Rockwool, geplaatst tussen metalen liggers
Regelwerk in hout
1,2cm Gisplaat
rf 60
5cm Gevelpanelen - Houten gevelbekleding
10cm Gevelpanelen - Karrier Quadcore, gëisoleerd
12cm Isolatie - Rockwool, geplaatst tussen metalen rooster
1,2cm Gisplaat
rf 60
20cm Dakpanelen - X-Dek, gëisoleerd
12cm Dakisolatie - Rockwool, geplaatst tussen metalen liggers
Regelwerk in hout
1,2cm Gisplaat
rf 60
+621
41
25
220
245
+291
+291
43
37
12
238
250
-39
-39
-161
24cm Keerwand - Stepoc
1,2cm Gisplaat
12cm Isolatie - Rockwool, geplaatst tussen metalen rooster
10cm Gevelpanelen - Karrier Quadcore, gëisoleerd
5cm Gevelpanelen - Houten gevelbekleding
1cm Vloerafwerking - Tegels
2,5cm Hout - OSB-platen
12cm Vloerisolatie - Rockwool, geplaatst tussen metalen liggers
6cm Vloerisolatie - Quadcore
20cm Fundering - Algemene plaatfundering
0 1 2 3 4 5 m
Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Doorsnede D-D - 2021-01 - 9/04/21
1:50

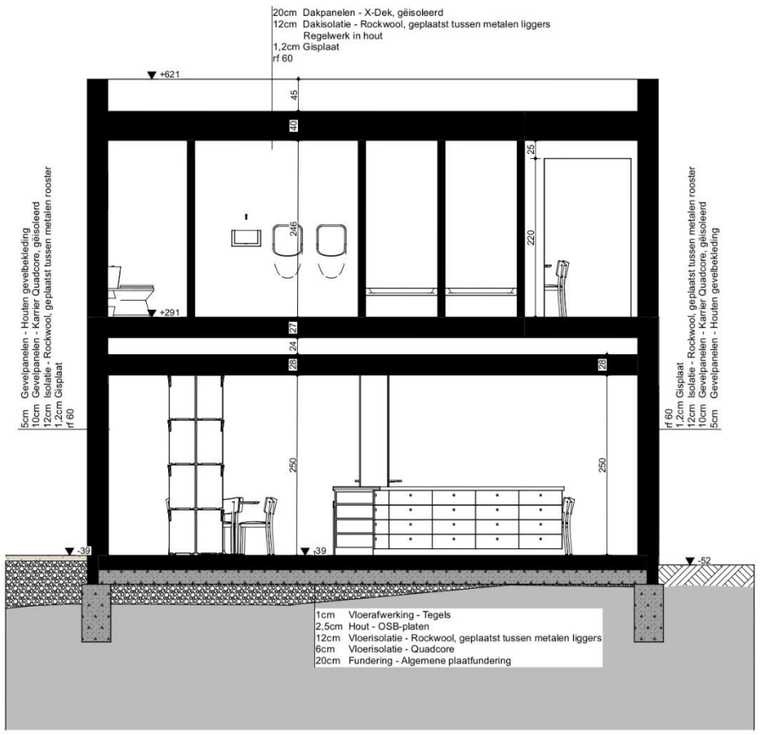

0 1 2 3 4 5 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Doorsnede E-E - 2021-01 - 9/04/21
1:50

MATERIALEN:
1 NT Gevelpanelen: Houten gevelbekleding

Algemeen:
- dorpels in ALU, kleur donker
- buitenschrijnwerk in ALU, kleur donker
- veiligheidsbeglazing volgens norm NBN S 23-002

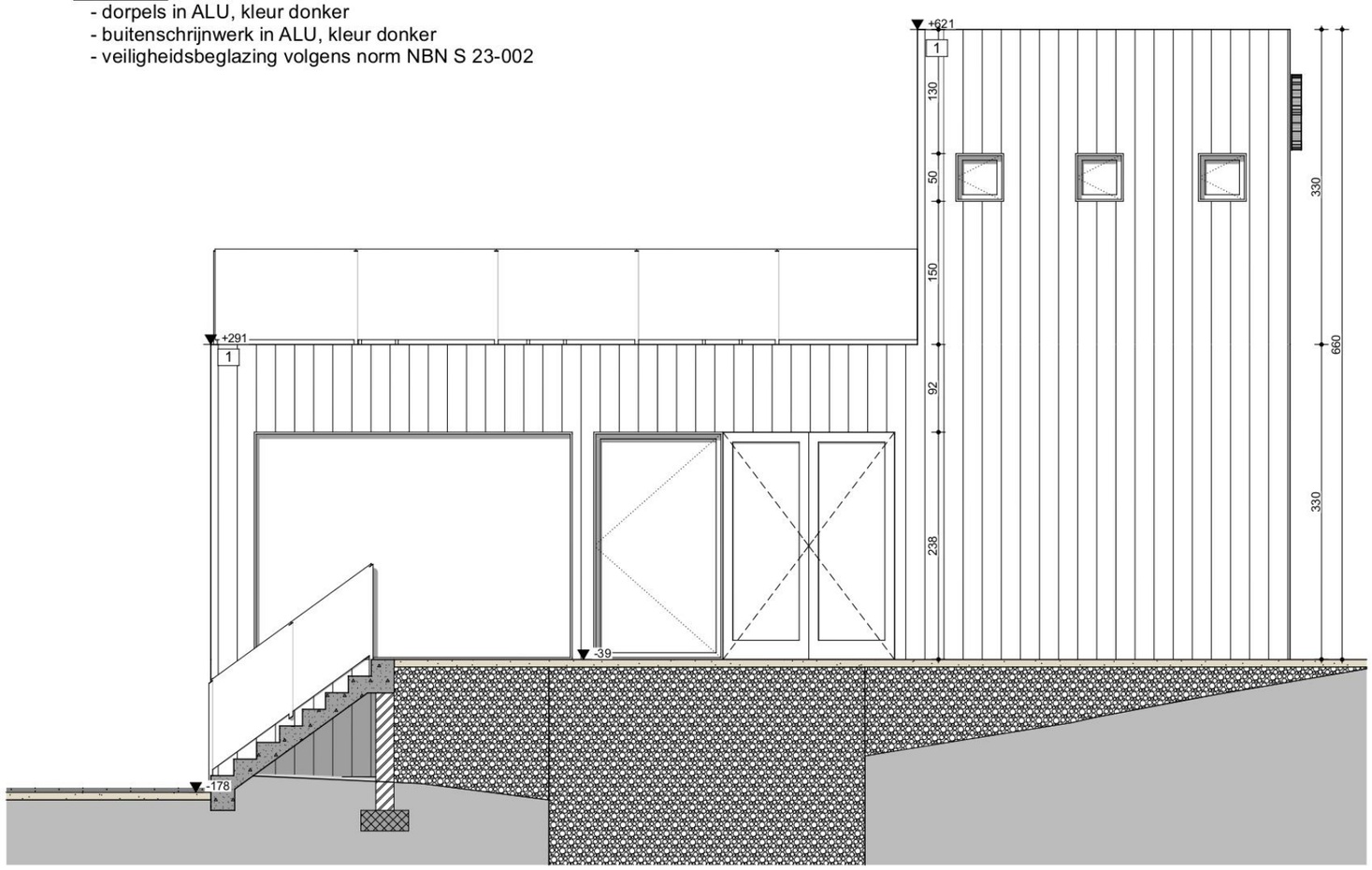

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Voorgevel - 2021-01 - 9/04/21
1:50

MATERIALEN:
1 NT Gevelpanelen: Houten gevelbekleding

Algemeen:
- dorpels in ALU, kleur donker
- buitenschrijnwerk in ALU, kleur donker
- veiligheidsbeglazing volgens norm NBN S 23-002

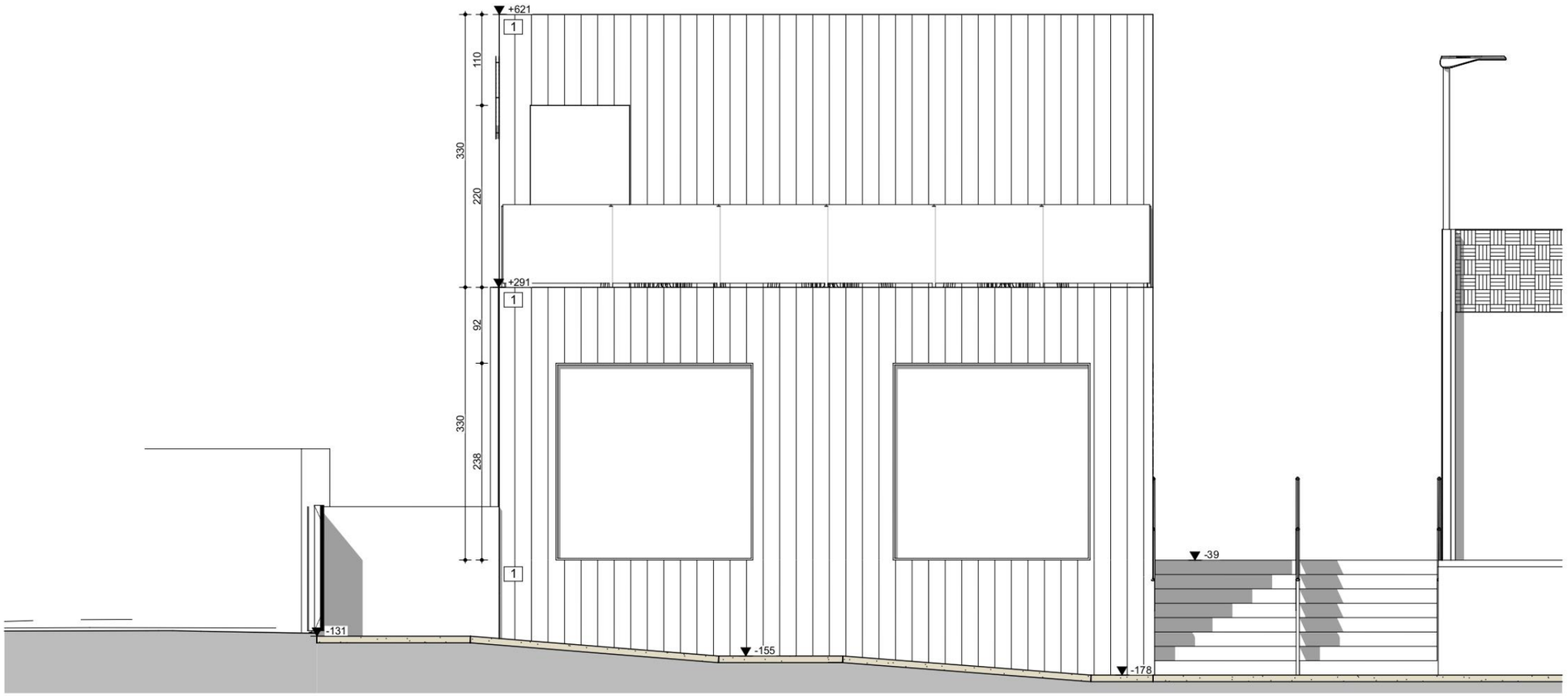

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Linkergevel - 2021-01 - 9/04/21
1:50

MATERIALEN:
1 NT Gevelpanelen: Houten gevelbekleding

Algemeen:
- dorpels in ALU, kleur donker
- buitenschrijnwerk in ALU, kleur donker
- veiligheidsbeglazing volgens norm NBN S 23-002

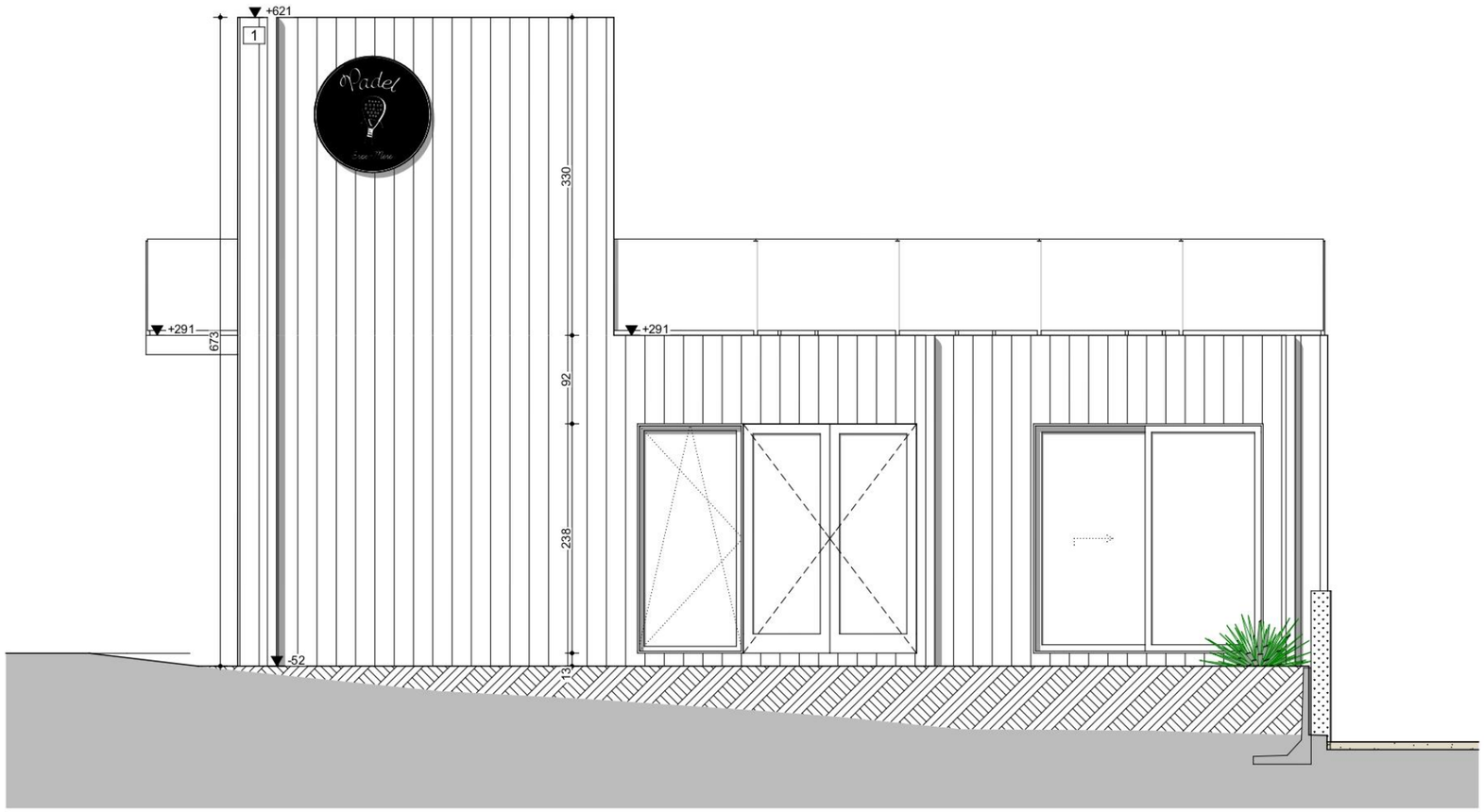

0 1 2 3 4 5 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Achtergevel - 2021-01 - 9/04/21
1:50

MATERIALEN:
1 NT Gevelpanelen: Houten gevelbekleding

Algemeen:
- dorpels in ALU, kleur donker
- buitenschrijnwerk in ALU, kleur donker
- veiligheidsbeglazing volgens norm NBN S 23-002

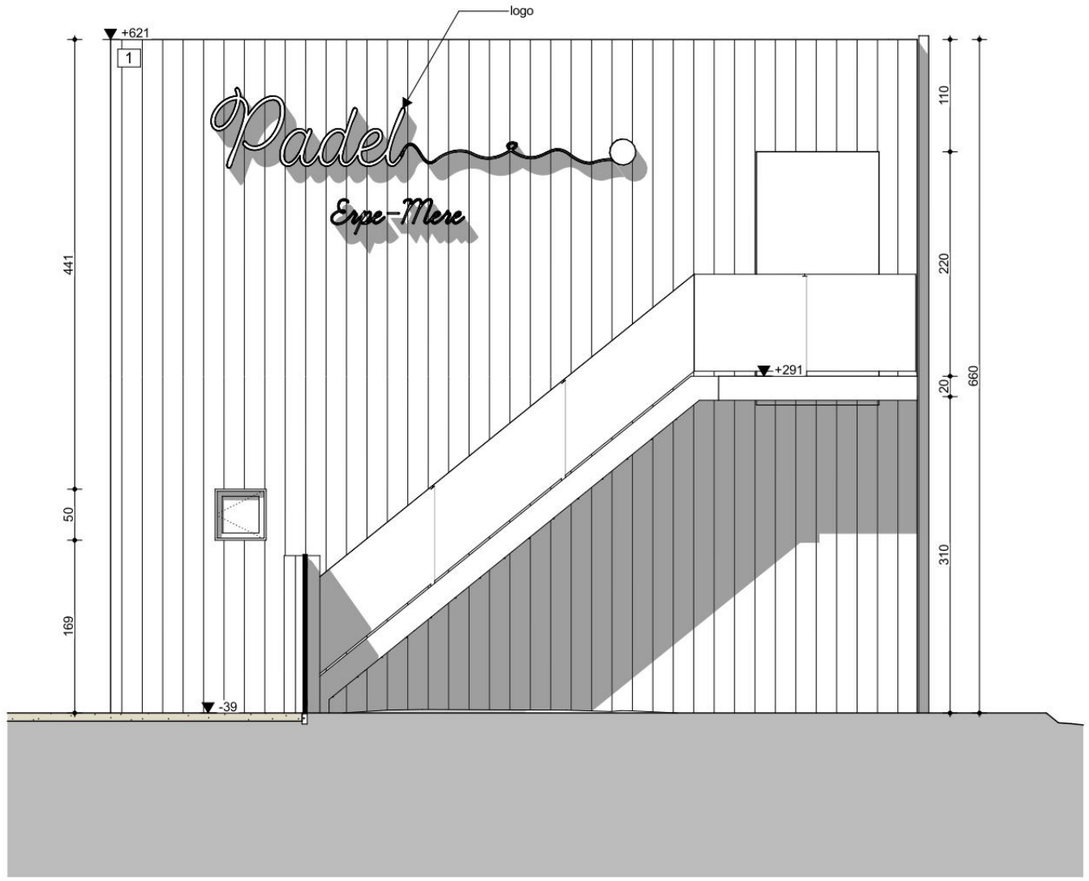

0 1 2 3 4 5 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Rechtergevel - 2021-01 - 9/04/21
1:50

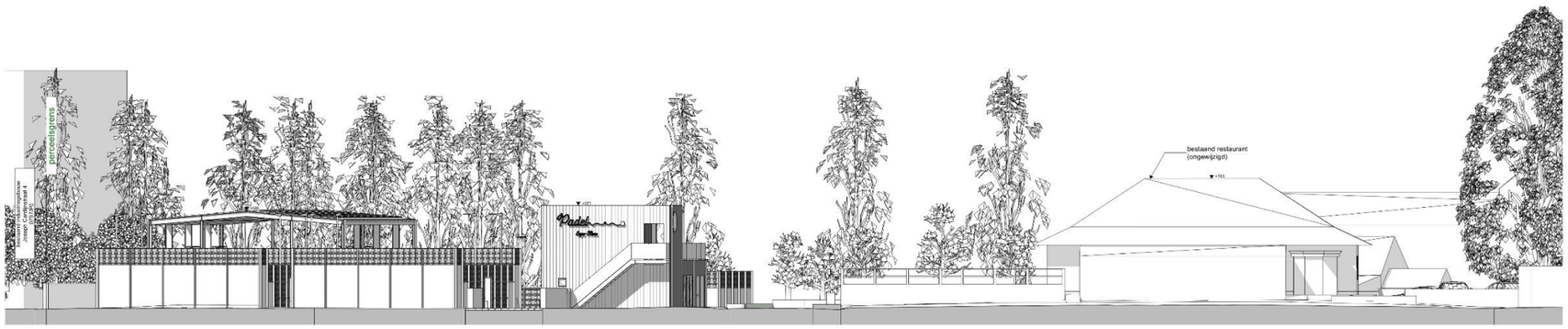

0 5 10 m

Dhr. & Mevr. D'Haemers
NT Straatzicht - 2021-01 - 6/6/21
1:100

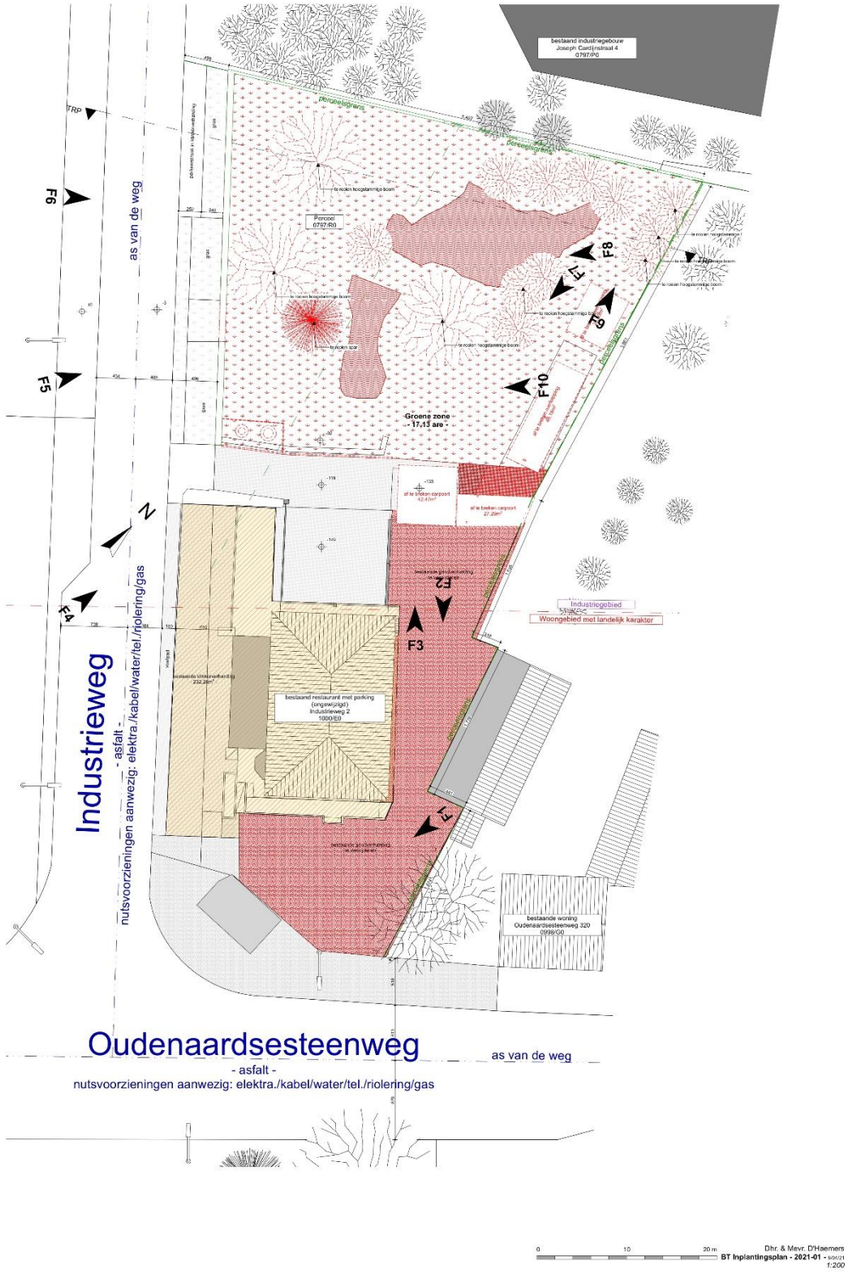
bestaand industriegebouw
Joseph Cantillonstraat 4
07972/IN
Perceelgrens
Perceel
07972/B0
Groene zone
- 17,15 are -
F6
F5
F4
F8
F7
F10
F2
F3
F1
Industriegebied
Woongebied met landelijk karakter
bestaand restaurant met parking
(ongewijzigd)
Industrieweg 2
1000/E0
bestaande woning
Oudenaardsesteenweg 320
0998/G0
Industrieweg
- asfalt -
nutsvoorzieningen aanwezig: elektra./kabel/water/tel./riolering/gas
as van de weg
Oudenaardsesteenweg
- asfalt -
nutsvoorzieningen aanwezig: elektra./kabel/water/tel./riolering/gas
as van de weg
0
10
20 m
Dhr. & Mevr. D'Haemers
BT Inplantingsplan - 2021-01 -
1:200

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gelegen te Erpe-Mere, op de kruising van de Industrieweg met de Oudenaardsesteenweg. Het project is gelegen aan de zuidrand van bedrijventerreinen en maakte er tot eind de 20e eeuw deel van uit (gedeetelijk). Een 400 meter ten noorden bevindt zich de E40.

Erpe_mere wordt op het Digitale Hoogtemodel weergegeven binnen een wisselend landschap met hoogtes variërend van 25-40 meter TAW. Het onderzoeksgebied zelf bevindt zich op ca. 32m TAW.

Binnen het projectgebied zelf wordt al gauw duidelijk dat zich artifiële ingrepen hebben voorgedaan, in hoofdzaak in het noordelijke deel van het terrein door de aanleg van de vijver, …

Hydrografisch gezien behoort het gebied tot het bekken van de Dender. Op een meer microniveau bevindt het zich op de linkerflank van de Erpenbeekvallei.

Het onderzoeksgebied wordt omgeven door ZW-NO gerichte tertiaire getuigenheuvels van het Schelde – Dender interfluvium. De insnijdingen van de beekvalleien zijn duidelijk zichtbaar in de omgeving.

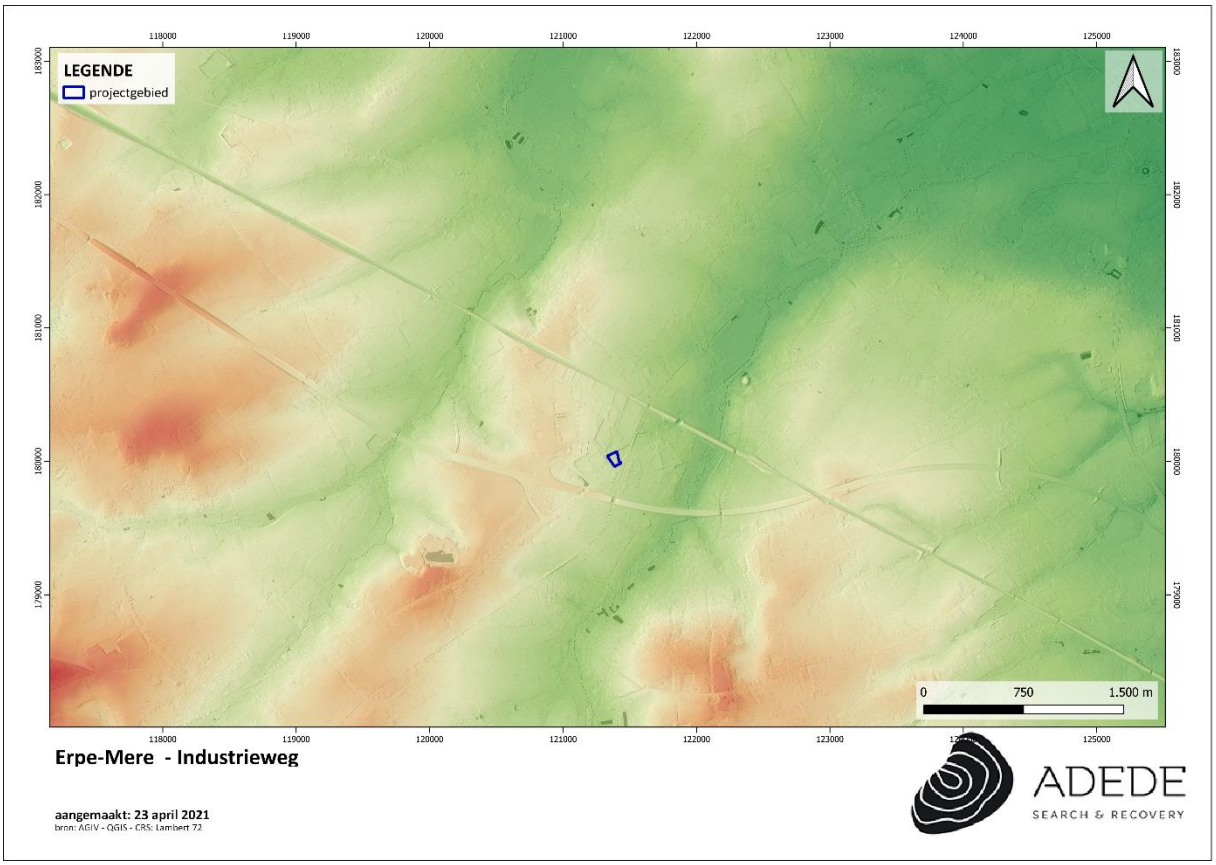

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

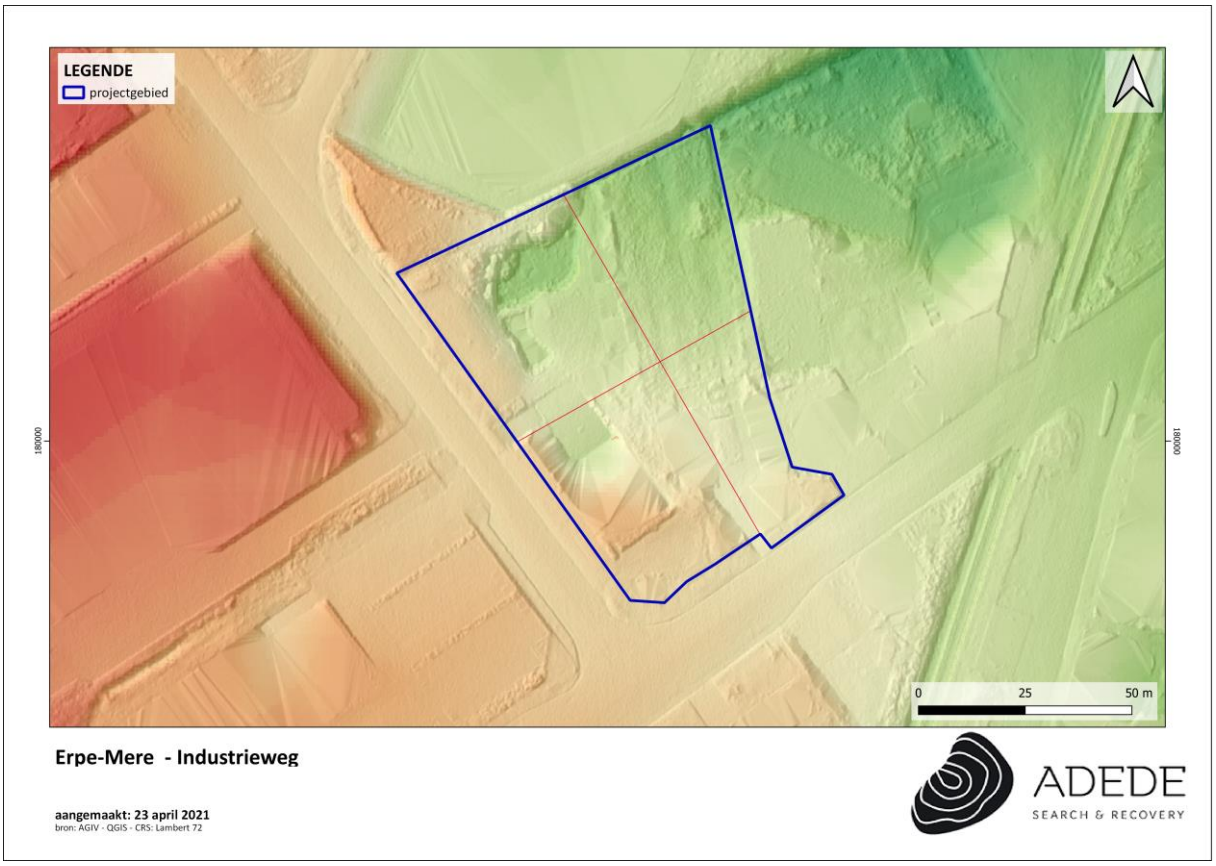

Figuur 3. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

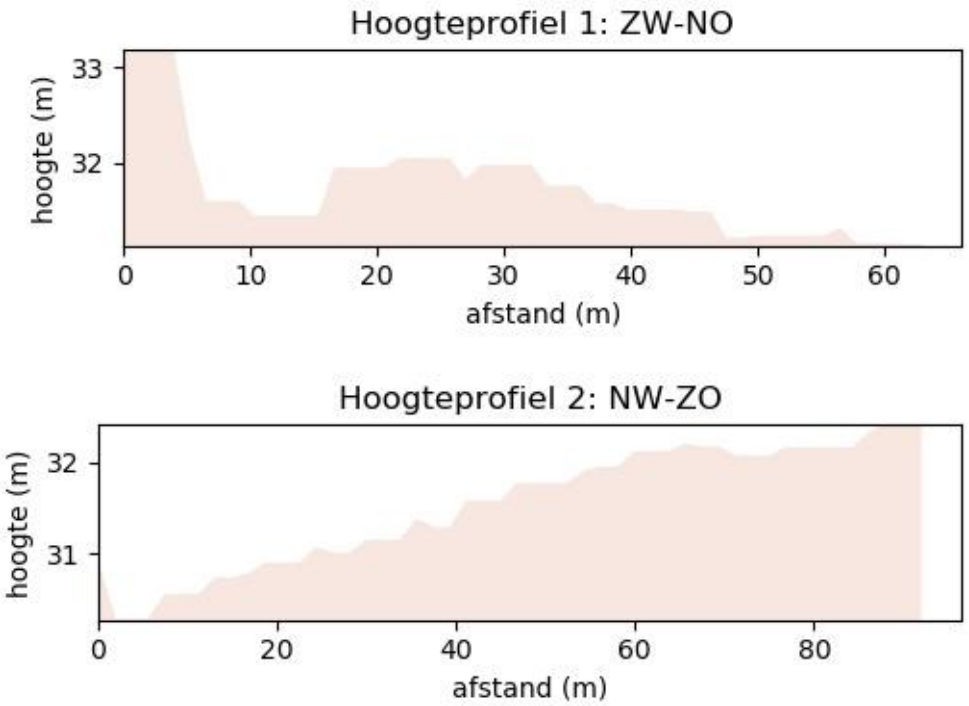

Figuur 4. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Het projectgebied ligt volgens deze kaart op de Formatie van Tielt, meer bepaald het Lid van Egem. Dit lid bestaat uit grijsgroen zeer fijn zand, kleilagen en zandsteenbanken; het zand is glauconiet- en glimmerhoudend. Zuidwaarts gaat dit over naar een kleiiger facies[1]. De afzettingen behoren tot het Vroeg en Midden-Eoceen en hebben een ouderdom tussen 54 miljoen en 42,5 miljoen jaar. Lokaal op de hoogste toppen van de omliggende heuvels uit de wijdere omgeving van het projectgebied komen nog iets jongere afzettingen voor. Dit zijn de zogenaamde Formaties van Maldegem. Deze mariene eenheid bestaat uit een afwisseling van zanden en kleien met geleidelijke overgangen. Ze is niet kalkhoudend en bevat geen opvallende macrofossielen[2].

[1] *De Geyter, 1996, 28-30*
[2] *idem*

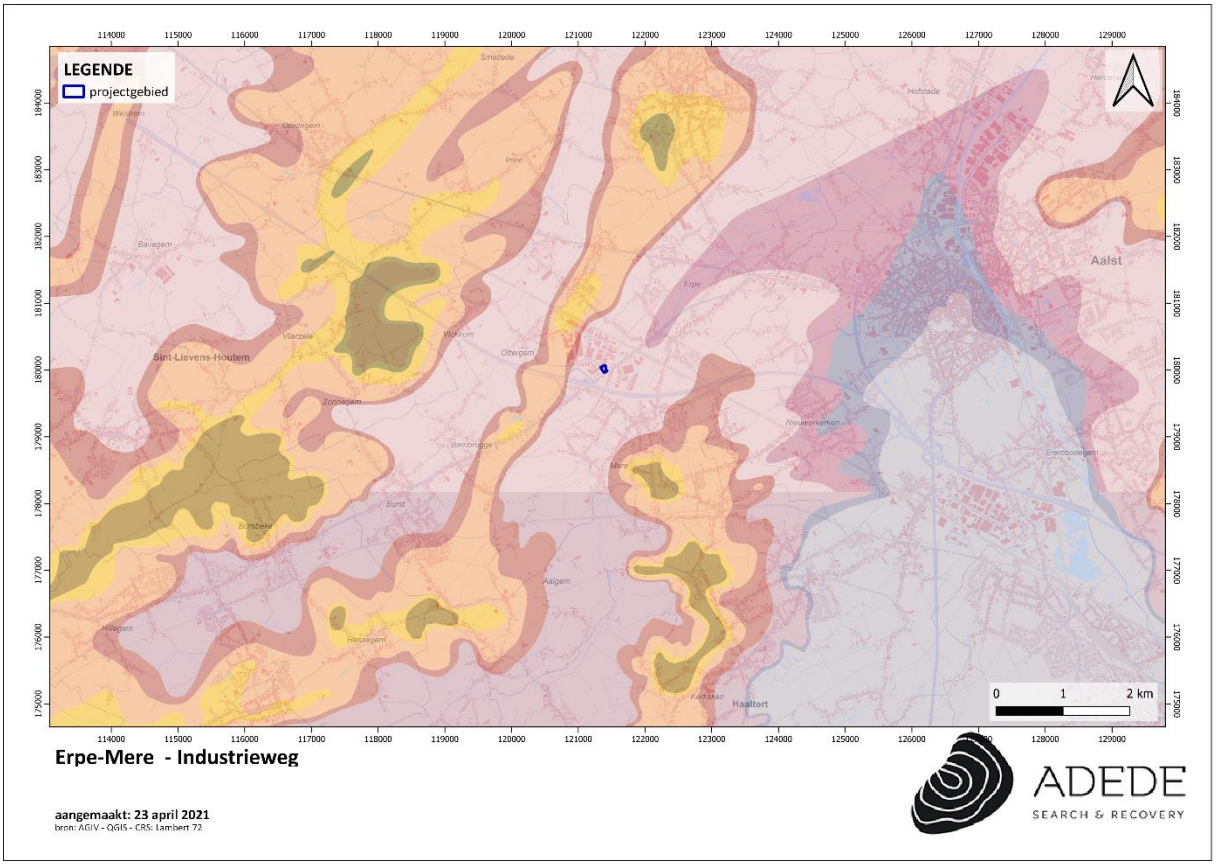

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Volgens de Quartair geologische kaart (1:200.000) ligt het projectgebied volledig op profieltype 1. Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Elpw: eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuiden van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem.
- HQ: hellingsafzettingen van het Quartair.

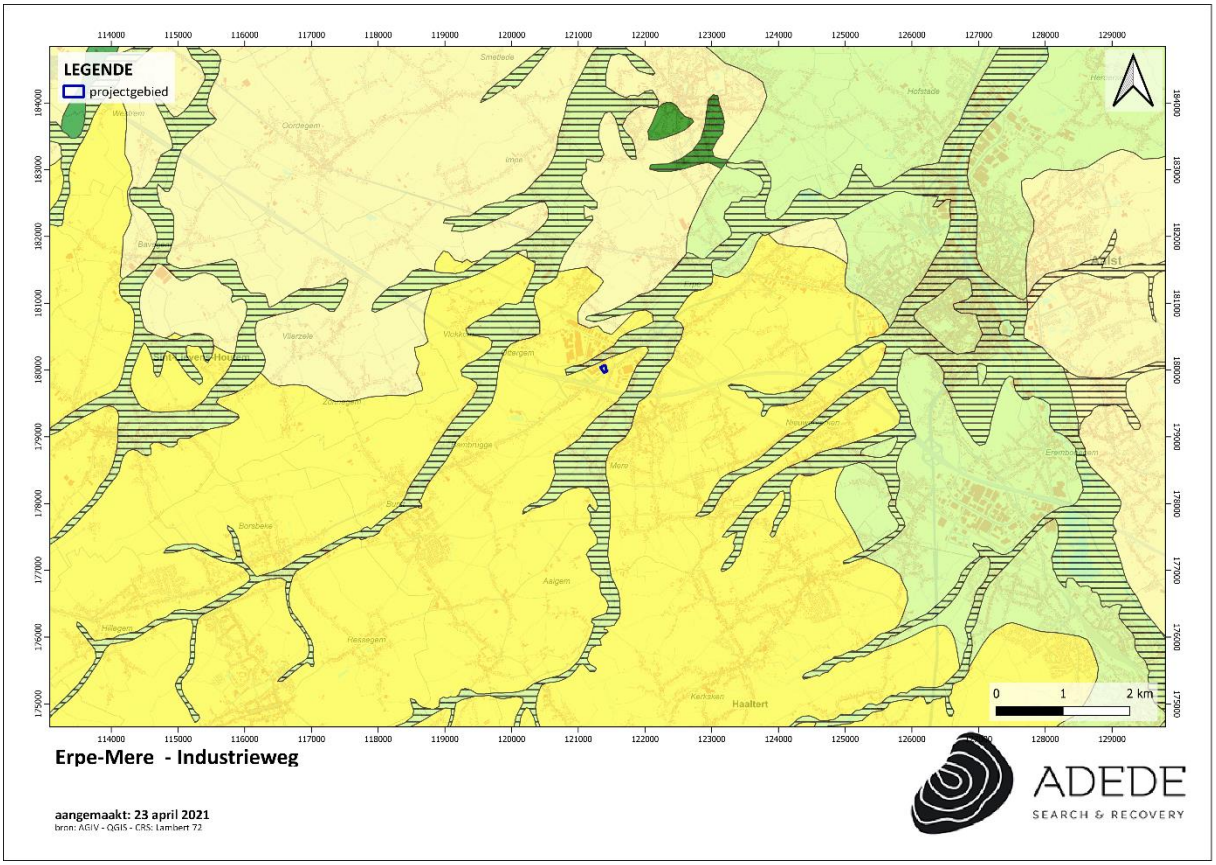

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Bodemkundige gezien behoort het plangebied tot de zandleemstreek. Binnen de contouren van het projectgebied komen 3 types voor, namelijk Aba0, Adp, Acp en in het noorden Ahp.

Aba0: De serie Aba ontwikkeld in het Pleistocene loessdek vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem; bij Abao rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte textuur B vertoont deze horizont grijze

strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn evenwel gevoeliger voor droogte, te meer daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen.

Acp: De Acp depressie- of lage hellingsgronden omvatten colluviale bodems welke tussen 80 en 120 cm gleyverschijnselen vertonen. Het colluviaal dek rust veelal op een geërodeerd profiel waarvan de textuur B op wisselende diepte in het profiel voorkomt. Deze gronden hebben een belangrijke verspreiding vooral langs de valleigebieden. De Acp gronden kunnen tijdelijk aan wateroverlast lijden. Met een broze structuur slempen ze gemakkelijk dicht na regen

Adp: De bouwlaag vertoont een bruingrijze kleur die geleidelijk overgaat in niet gedifferentieerd colluviaal materiaal die baksteenrestjes en houtskoolfragmenten bevat. Het colluvium rust op een afgeknotte textuur B of op een Tertiair substraat. Roestverschijnselen beginnen vanaf 50 cm. Ze komen voor in lage brede depressies, op de lage rand van hellingen en als oeverwallen in alluviale valleien

Ahp: In de gronden van de serie Ahp beginnen de gleyverschijnselen tussen 20 en 50 cm. Deze gleyverschijnselen worden veroorzaakt door een tijdelijke grondwatertafel (stuwwater), die in de winter op geringe diepte voorkomt. De Ahp gronden nemen slechts een onbeduidende oppervlakte in (op zeer slecht ontwaterde plaatsen in de depressies). Ten gevolge van hun slechte drainering zijn deze gronden enkel geschikt voor weiland of maailand.

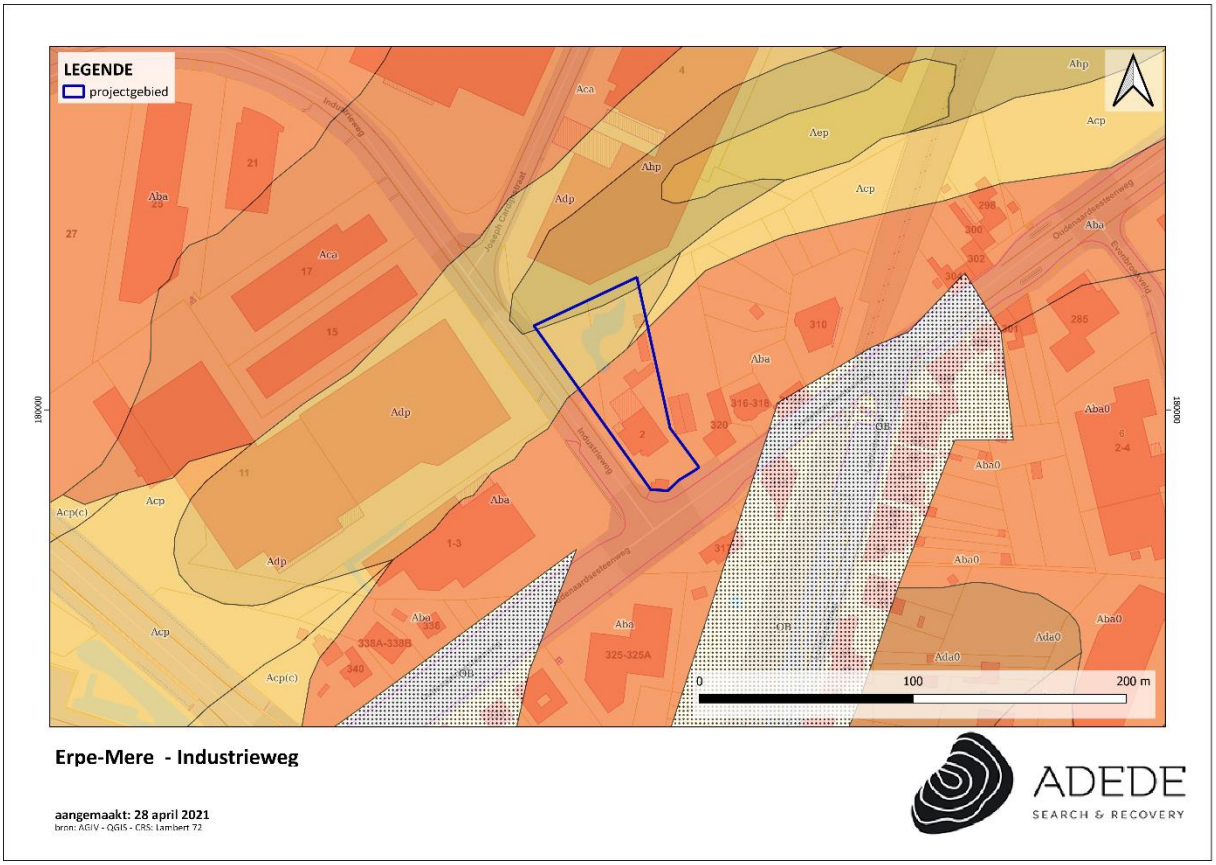

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

De potentiële bodemerosie is afhankelijk van het bodemtype, de hellingsgraad en de hellingslengte van het bodemoppervlak. Volgens de potentiële-bodemerosiekaart uit 2019 is er voor het project-gebied geen informatie beschikbaar over mogelijke bodemerosie. Gebieden in de omgeving staan op de kaart aangeduid met een gemiddelde, lage, zeer lage tot verwaarloosbare potentiële erosie.

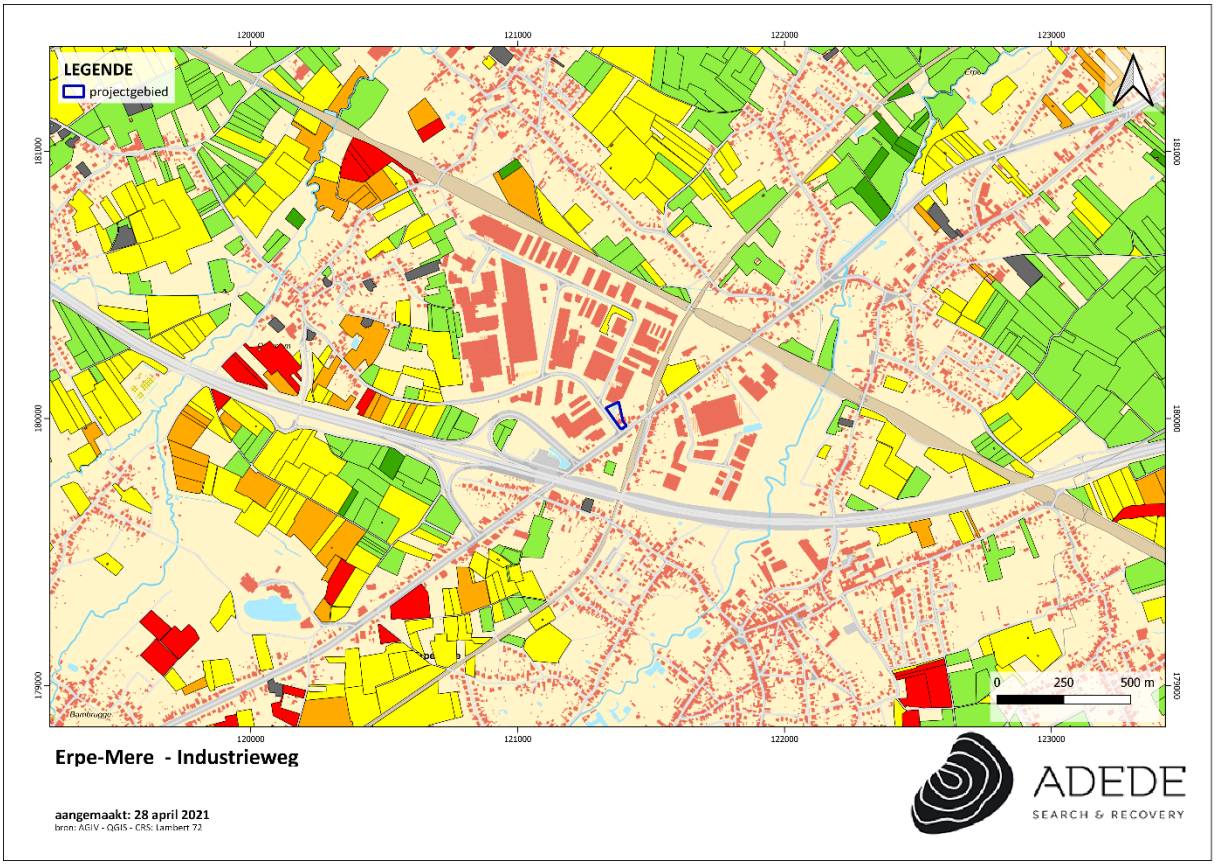

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

De stad Aalst, waartoe het projectgebied behoort, is aangeduid op de Erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten als medium erosiegevoelig.

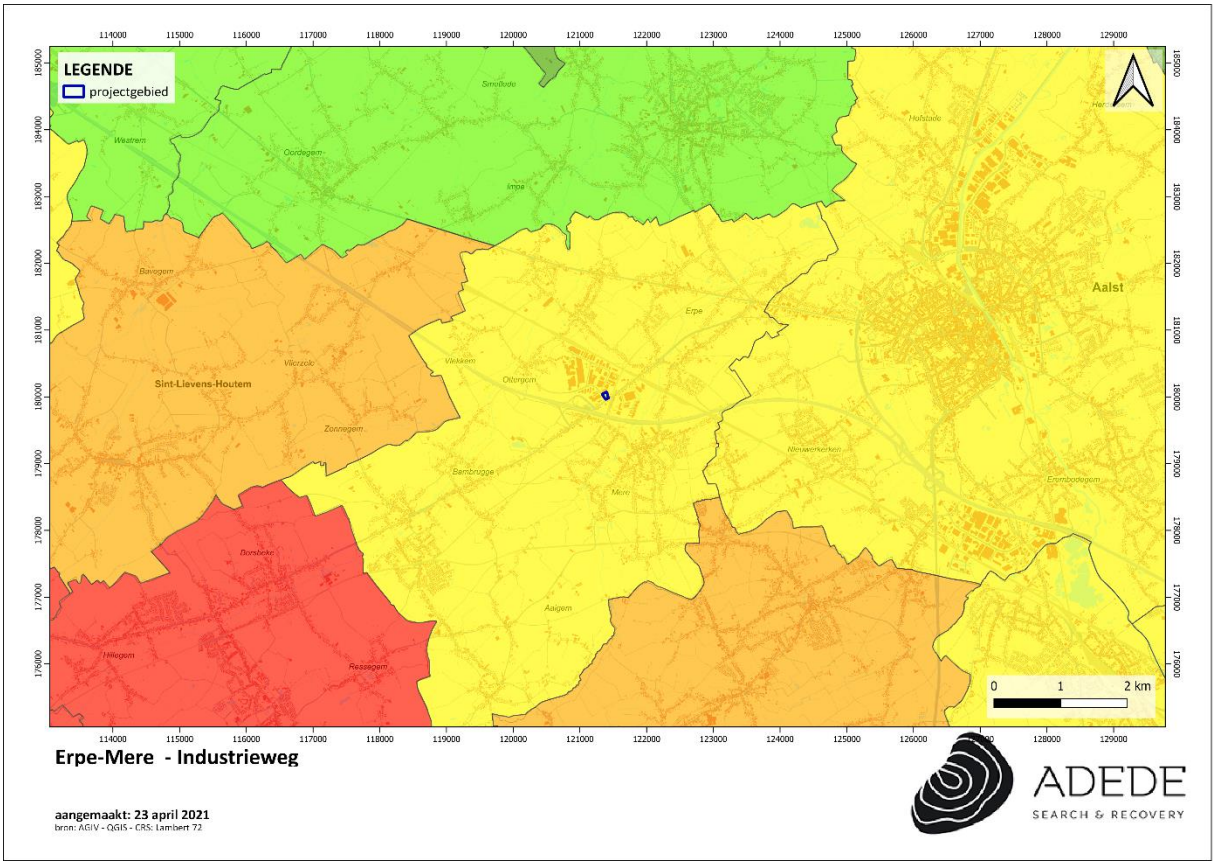

Figuur 9. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Volgens het Bodemgebruiksbestand uit 2001 wordt het onderzoeksgebied uitsluitend gebruikt voor:

- Industriebouw (paars) Zones bestemd voor bedrijventerreinen en industrie
- akkerbouw (wit): een bodem die jaarlijks alternerend beplant of braakliggend gelaten wordt.
- Grijs: wegenissen

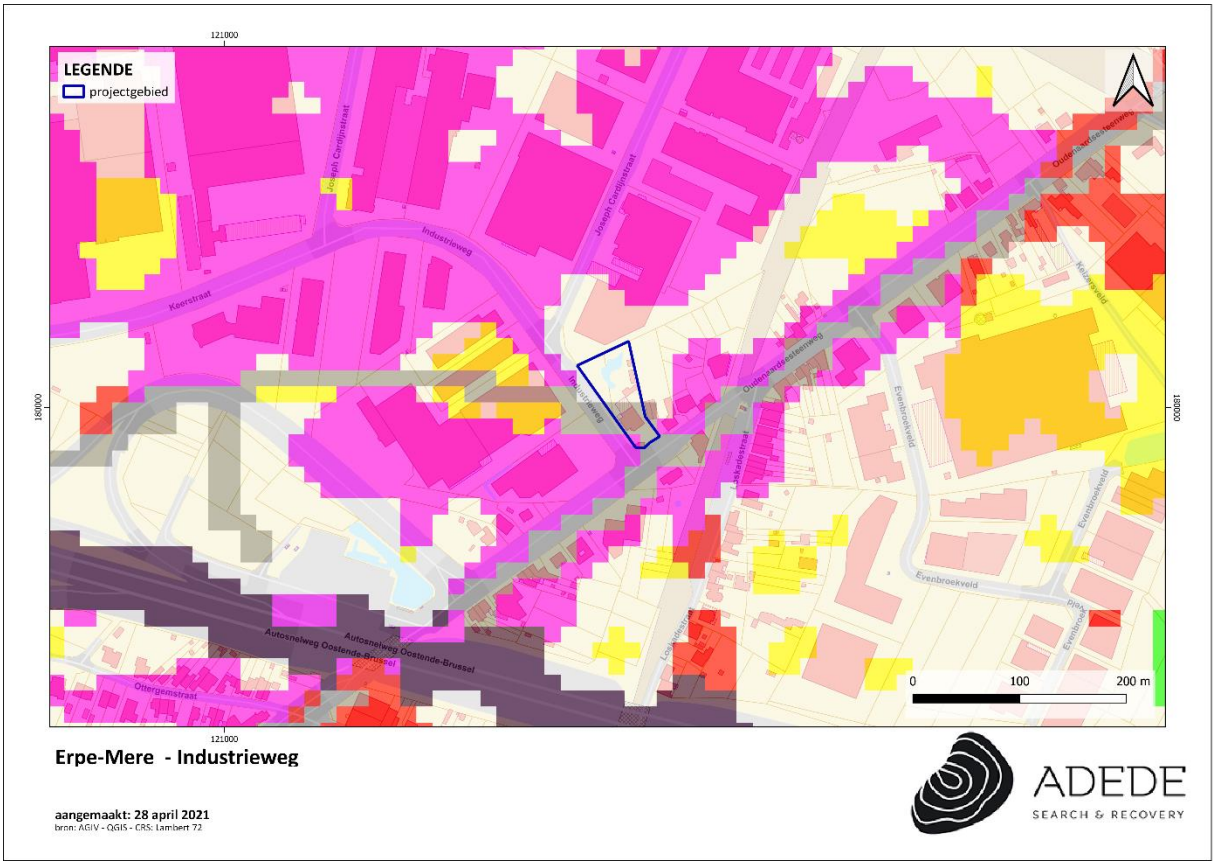

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het onderzoeksgebied bevindt zich enerzijds binnen zones voor indsutrie en bedrijventerrein, ten zuiden, langsheen de Oudenaardsesteenweg bevindt men zich in woonuitbreidingsgebied.

Figuur 11. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Voor het projectgebied zelf zijn weinig gegevens beschikbaar. Het ligt op de grens met en ten noorden van Erpe en Mere, deel van de fusiegemeente Erpe-Mere. In de historische bronnen komt de gemeente Mere pas voor in 1003. Het werd toen vermeld als “Meren” wat vermoedelijk moeras betekent. Romeinse vondsten langs de zogenaamde heirbaan doen een oudere oorsprong vermoeden. in 1146 bevond zich aan de Dender en de Romeinse weg Elewijt-Asse-Wervik een nederzetting die bekend stond als Erem-baldengem (Erembodegem). In bronnen uit de 13de eeuw wordt een familie van Mere genoemd. Het is echter niet duidelijk of deze familie heerlijk gezag had over het dorp. Later worden verschillende families vermeld als bezitters van de heerlijkheid.. De heerlijkheid was afhankelijk van het grafelijk leenhof te Aalst en had verschillende achterlenen in de omliggende gemeenten. De landbouw werd aangevuld met het weven van linnen als huisnijverheid. In de 19de eeuw kende de textielnijverheid er een hoogtepunt. Erpe werd reeds vermeld in 972 als Arpia. Vermoedelijk gaat deze benaming terug tot het Germaanse woord voor “stromend water” en verwijst naar de Molenbeek. De heerlijkheid omvatte ook het aangrenzende Erondegem en Ottergem en werd vanaf de 11de eeuw beheerd door de families van Erpe. Onder de familie de Schoutheete werd de heerlijkheid verhoffen tot baronie in 1639. In de 18de eeuw werd de heerlijkheid door erfenismoeilijkheden verkocht aan Jan de Waepenaert, baljuw van Oordegem. De industrie bleef tijdens de 19de en 20ste beperkt in Erpe. In 1968 werd ter hoogte van het projectgebied een industriezone aangelegd[3].

3.3.1.1 Kaart van Villaret (1745-1748)

Deze kaart laat weinig detail toe en schetst het onderzoeksgebied binnen een schijnbaar lege zone die enkel gekenmerkt wordt door verbindingswegen (oa. De weg richting Oudenaarde.). Ottergem wordt in het noordoosten weergegeven samen met de Molenbeek. In het westen zien we de vallei van de Ter Erpenbeek.

[3] *Hervé et al, 1980, 675*

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

3.3.1.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

Onderstaand kaartfragment is zowat de oudste die een detailzicht binnen het projectgebied en diens omgeving toelaat. Ten Westen bevindt zich Ottergem en Erondegem, gelegen aan de Molenbeek. In het Oosten is de Erpenbeek(vallei) duidelijk zichtbaar. Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen een schijnbaar lege omgeving omringd door akker- en weilanden en maakt hiervan deel uit. Een duidelijke afhelling, die grofweg een zuidwestelijk- noordoostelijk verloop kent is eveneens merkbaar doorheen het plangebied.

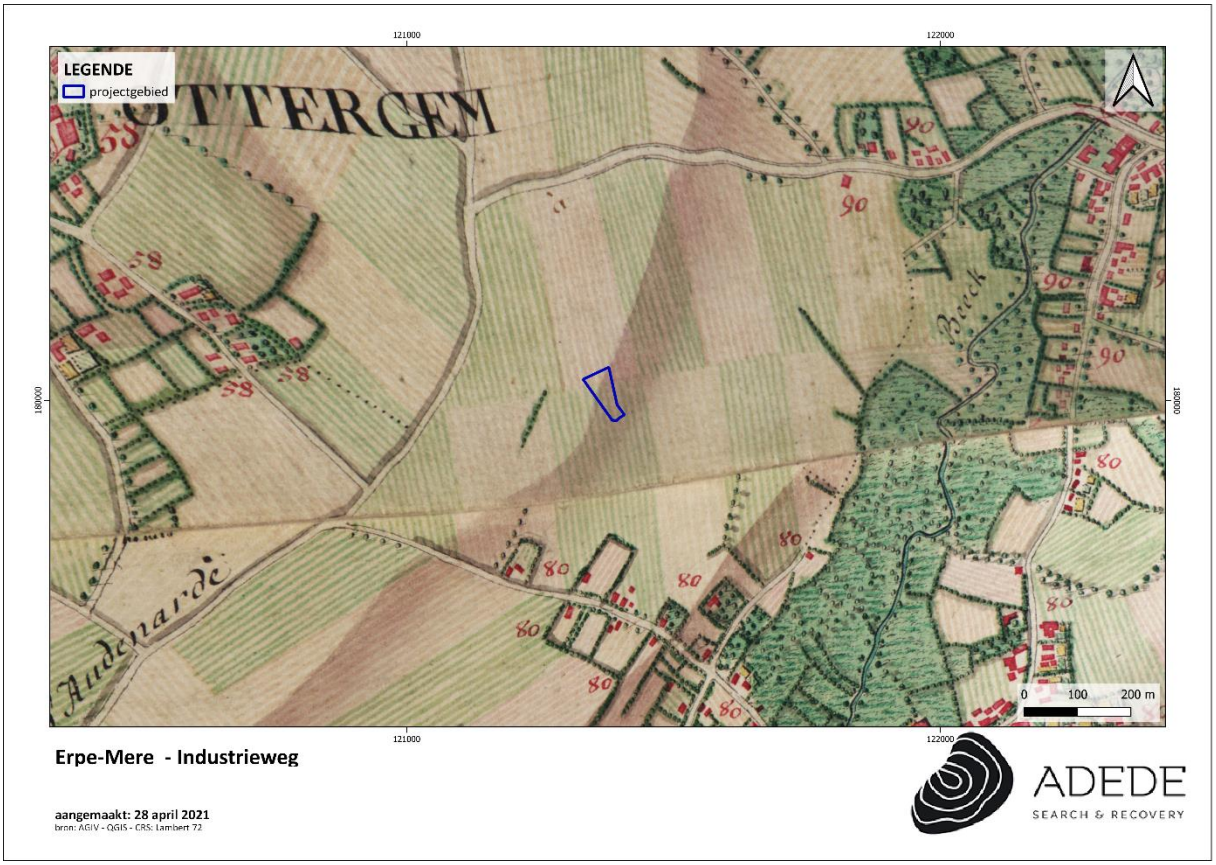

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.1.3 Atlas der Buurtwegen (1840)

Opnieuw wordt het projectgebied geschetst binnen een agrarische zone met een grotendeelse afwezigheid van bebouwing. De Oudenaardsesteenweg is echter wel reeds aangelegd “Route a Oudenarde”

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.1.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Een mogelijke verschuiving in de projectie plaatst het onderzoeksgebied binnen een , enigszons beperkte, boszone. De Oudenaardsesteenweg grenst hier echter niet, waardoor we het plangebied meer te zuiden moeten situeren.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.1.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

Eenzelfde situatie is herkenbaar. Afwezigheid van bebouwing valt op, de Oudenaardsesteenweg is zichtbaar. De perceelsindeling verschilt echter met de huidige.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.1 Luchtfoto 20e en 21e eeuw

Onderstaande luchtfoto's, respectievelijk uit 1971, 1979-1990, 2000-2003 & 2008 – 2011 lijken voor het eerst een evolutie weer te geven binnen het plangebied en diens omgeving.

Zo is wel de Industrieweg reeds aanwezig op de orthofoto uit 1971, maar kenmerkt de omgeving zich nog steeds door een beperkte vrijstaande bebouwing binnen een landelijke omgeving.

Volgend fragment geeft reeds de ontwikkelijkende bedrijvenzone weer met ingrepen in de omgeving, zoals zichtbaar in het noorden en noordwesten. De huidige bebouwing met bijgebouwen door middel van tuinhuizen en achterbouw zijn eveneens zichtbaar. Het meest opmerkelijke is de aanwezigheid van een grote vijver die de industriezone lijkt te scheiden van de woonzone. Deze vijver loopt deels doorheen de noordelijke zone van het projectgebied. De trend van de ontwikkeling van bedrijvenzone zet zich door begin de jaren 2000 waardoor de omgeving zich kenmerkt door loodsen en bedrijfsgebouwen. In 2008-2011 strekt het bedrijventerrein zich uit tot net ten noorden van het projectgebied. Opvallend echter is dat de vijver voor een groot deel gesupprimeerd is maar net binnen het projectgebied uitgebreid werd in zuidelijke richting.

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Erpe-Mere - Industrieweg

aangemaakt: 28 april 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

Binnen het kader van dit onderzoek worden hieronder de archeologienota's en nota's toegelicht die uitgevoerd werden in de nabije omgeving van het plangebied.

ID 787: In 2016 werd door BAAC Vlaanderen een bureauonderzoek uitgevoerd aangevuld met een landschappelijk bodemonderzoek aan de overzijde van de Industrieweg. Hoewel er een eerder lage verwachting geschetst werd tijdens het bureauonderzoek, werd overgegaan tot een landschappelijk bodemonderzoek om de gaafheid van de terreinen te waarderen. De voorgaande bouw van de handelsstructuur had het terrein reeds dermate geroerd dat verder archeologisch (voor)onderzoek niet opportuun geacht werd[4].

ID12950 en 15268: Beide onderzoeken, uitgevoerd door All-Archeo BVBA ter hoogte van de Oudenaardsesteenweg 258 toonden een hoog archeologisch potentieel aan binnen het projectgebied. Dit omwille van zijn ligging binnen een gradiëntzone in de buurt van waterlopen. Omwille van bovenstaande verwachting werd overgegaan tot een landschappelijk bodemonderzoek, verkennend booronderzoek, waarderend booronderzoek en proefsleuven. Na afronding werden de terreinen vrijgegeven wegens het ontbreken van een relevante archeologische vindplaats[5].

ID14905: Omwille van het archeologisch potentieel van de regio, met recent onderzoek naar Romeinse aanwezigheid werd door Acke & Bracke Bvba verder archeologisch onderzoek geadviseerd door middel van een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek ten einde het terrein te waarderen[6].

ID13725 & 14228: Eveneens uitgevoerd door Acke & bracke toonden aan dat ter hoogte van de J. Cardijnstraat het bodemarchief dermate geroerd was dat er geen archeologisch potentieel meer aanwezig was. Bijgevolg werden de terreinen vrijgegeven van verder onderzoek[7].

ID 4848: Door Solvah werd in 2017 een archeologisch vooronderzoek verricht in de vorm van een bureauonderzoek. Op basis van het landschappelijke en historisch-archeologische assessment werd

[4] *Verbeke, E., 2016*
[5] *Hellinx, A., 2020*
[6] *Bracke, et al, 2017*
[7] *Bracke, et al, 2017*

besloten dat de aanwezigheid van een archeologische site heel onwaarschijnlijk tot zelfs onbestaande is gezien de ligging binnen een laaggelegen, nat gebied en de rechttrekking van de beek eind 20e eeuw[8].

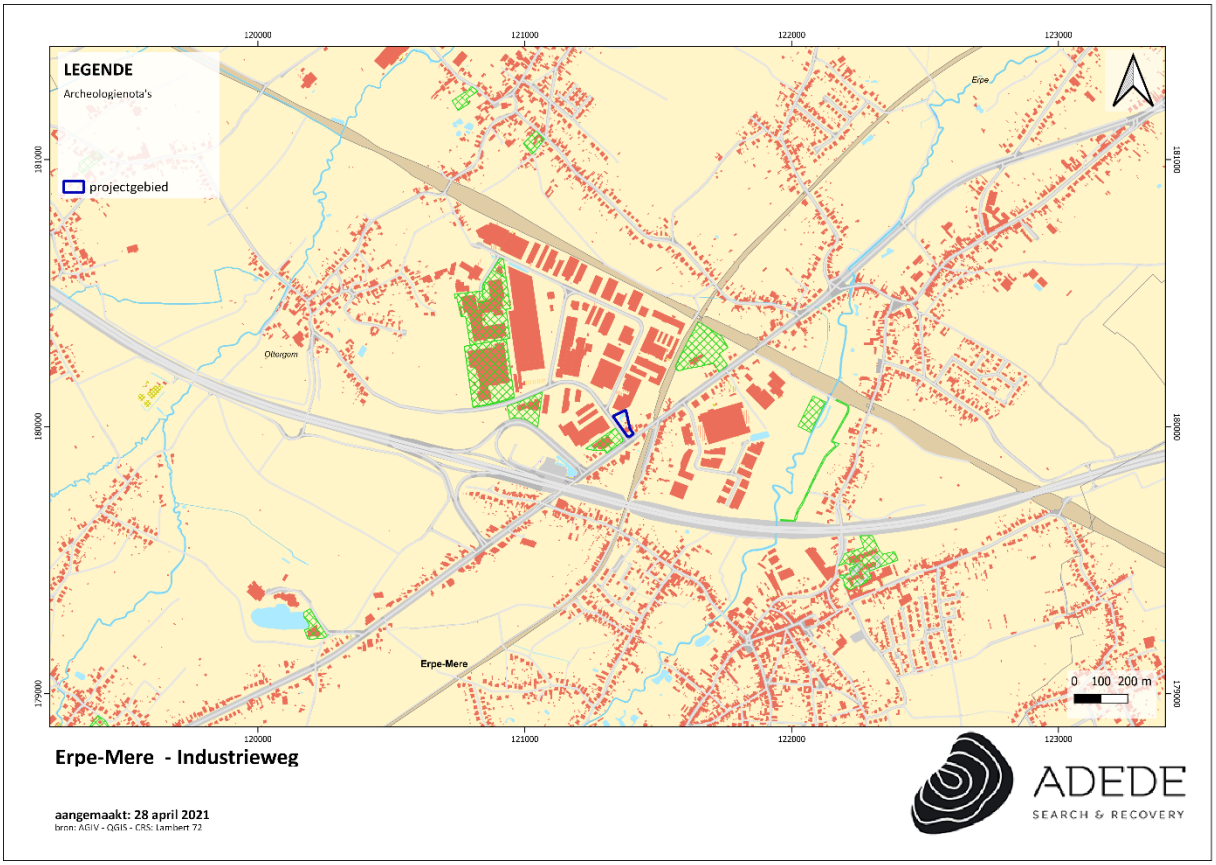

Figuur 18. Situering van archeologienota's en nota's in de omgeving van het projectgebied.

3.4.2 CAI Indicatoren

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
155359	200 meter ten zuidoosten	Steentijd	In het kader van een licentiaatsverhandeling medio 1990 (op basis van een prospectie-analyse synthese eind de jaren '80) werden hier losse vondsten lithisch materiaal aangetroffen[9].
980189	300 meter	Steentijd –	Verwijzend naar (archeologie)nota's ID12950 en

[8] *Pede, R., 2017*
[9] *Sergant J.,1994-1995*

	ten noordoosten	Nieuwe Tijden – Nieuwste Tijden	15268 brachten naast bewerkte silex voornamelijk sporen aan het licht die te relateren zijn aan perceelsindeling en recente bebouwing[10].
155327 – 155331 – 155257 - 155228 – 155326 – 155330 – 155342 …	500 meter ten zuidwesten	Steentijd – (Late) Middeleeuwen	In het kader van een licentiaatsverhandeling medio 1990 (op basis van een prospectie-analyse synthese eind de jaren ’80) werden hier losse vondsten lithisch materiaal aangetroffen[11]. scherf van een melkteil in reducerend gebakken aardewerk uit de 13de eeuw-14de eeuw maakten eveneens deel uit van het vondstenensemble.
			Een cluster aan meldingen die aan hetzelfde onderzoek te relateren zijn.
157358	500 meter ten zuiden	Sd.	Onderzoek uit de jaren 90 van de vorige eeuw brachten enkele tracé’s aan het licht die te relateren zijn aan oudere veldwegen. Hierbij zijn de wielgeulen van het oudste tracé bewaard gebleven tot een aanzienlijke diepte van 1.8m[12].
215491	500 meter ten zuiden	Romeinse periode	Recent onderzoek uit 2017 brachten een aantal (paal)kuilen aan het licht evenals greppelfragmenten. Daarnaast werd eveneens een brandrestengraf aangetroffen[13].
152411	800 meter ten noordoosten	Romeinse periode – Merovingische periode	Onder de noemer toevalsvondsten werden in 1935 restanten uit de Romeinse periode aangetroffen, het gaat om 3 sestertii uit de 2de helft van de 2de eeuw en een geringe hoeveelheid Romeins aardewerk. In de jaren 80 van vorige eeuw werden eveneens Merovingische objecten aangetroffen, waaronder spinschijfjes, een oogparel, en aardewerk[14].

[10] *Hellinx, A., 2020*
[11] *Sergant J.,1994-1995*
[12] *Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ottergemstraat I [online] https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157358 (Geraadpleegd op 27-04-2021)*
[13] *Janssens, N., 2017*
[14] *Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kapelhofstraat I [online] https://id.erfgoed.net/waarnemingen/152411 (Geraadpleegd op 27-04-2021)*

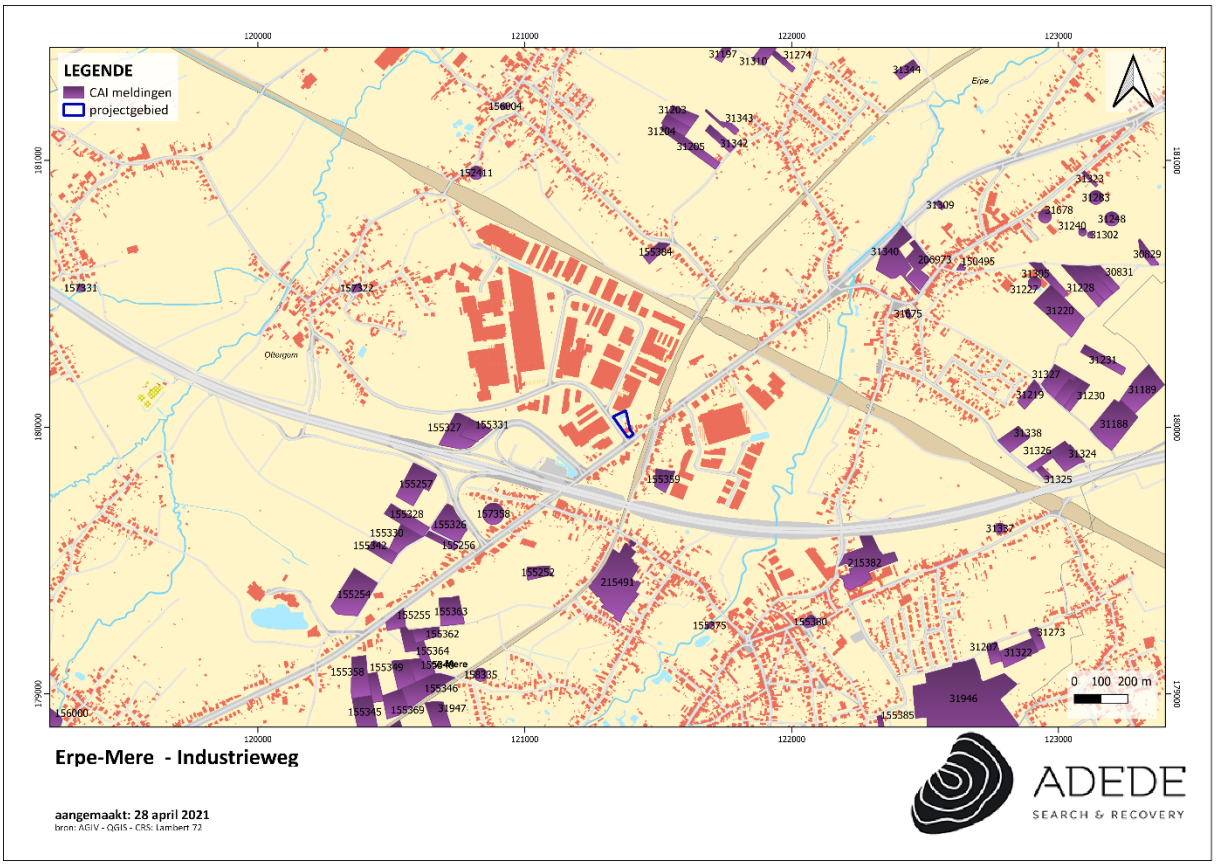

Figuur 19. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

In het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een projectgebied gelegen aan de Industrieweg en de Oudenaardsesteenweg te Erpe-Mere, werd door ADEDE BVBA een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologienota voor een omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Uit de landschappelijke situering van het projectgebied en de reeds gekende archeologische waarden voor de gemeente Erpe-Mere – waarbij in het verleden verscheidene silexobjecten werden gevonden – kunnen we een zekere verwachting voor steentijden naar voor schuiven. De nabijheid van de Ter Erpenbeek (ca. 350 meter ten oosten), lijkt er op te wijzen dat dit gebied een potentieel heeft naar steentijdvondsten, al lijkt deze zich vooral te situeren op de meer zuidelijke delen, daar steentijdnederzettingen zich doorgaans op gradiëntzones vestigden, iets verder weg van de waterloop (om wateroverlast tegen te gaan). Er dient echter opgemerkt te worden dat het volledige projectgebied doorheen de jaren werd ontwikkeld ten gevolge van de toenemende bedrijvenactiviteit, met ondergrondse nutsvoorzieningen en rioleringswerken evenals de (her)aanleg van de vijver). Dit heeft zonder enige twijfel gezorgd voor belangrijke bodemverstoringen, wat de verwachting naar steentijdvondsten uiterst negatief beïnvloedt.

Ook voor Romeinse nederzettingssporen lijkt er een zekere kans te bestaan, maar ook hier lijkt de ontwikkeling van het projectgebied deze verwachting enigszins te beperken.

Inzake middeleeuwse en vroegmoderne sporen heeft dit bureauonderzoek weinig elementen kunnen opdiepen. Aan de hand van de achttiende-eeuwse kaarten, hebben we wel kunnen vaststellen dat het volledige projectgebied en diens omgeving binnen een agrarische omgeving gelegen was. Mogelijkse oudere sporen kunnen hierdoor goed bewaard zijn.

Echter zullen de geplande werken plaatsvinden in het noorden van het plangebied, een zone die ongetwijfeld ingrepen gekend heeft in het recente verleden, zoals onder meer de aangelegde vijver.

De ontwikkeling van de regio is pas begonnen eind de 20e eeuw maar heeft ingrepen binnen de contouren gekend. Bijkomend zullen de werken plaatsvinden boven en rond deze vijver waardoor een uiterst beperkte (ca. 920m²) zone in aanmerking komt met reeds gekende geroerde elementen. Het versnipperde beeld dat hierdoor ontstaat leidt er toe het archeologische kennisvermeerderingspotentieel bij verder onderzoek als heel beperkt te beschouwen.

Samenvattend kan gesteld worden dat ADEDE bv in dit geval van mening is dat verder archeologisch onderzoek niet nodig is. De ontwikkeling van het projectgebied heeft zonder enige twijfel voor een bijzonder sterke verstoring van de ondergrond binnen het projectgebied gezorgd binnen een zone die beperkt is in oppervlakte. In het geval dat er al eventuele archeologische sporen zouden worden aangetroffen, zullen deze enkel een uiterst versnipperd beeld geven en niet eenduidig te interpreteren zijn. ADEDE bv is in dit dossier van mening dat de kosten-batenanalyse voor verder onderzoek uiterst negatief uitdraait en dat een eventuele kenniswinst uiterst gering zou zijn. ADEDE adviseert dan ook het projectgebied archeologisch vrij te geven ter uitvoering van de geplande werken.

5 Bibliografie

- HELLINX A., GYESBREGHS D., REYNS N. 2020: Nota Erpe-Mere – Oudenaardsesteenweg 258: Verslag van Resultaten, Rapporten All-Archeo bvba 1031. Bornem: All-Archeo bvba.
- Janssens N. 2017: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Erpe-Mere Bosstraat, BAAC Vlaanderen Rapport nr. 495, Bassevelde.
- Sergant J.,1994-1995, Een onderzoek naar de steentijd in het Aalsterse, onuitgegeven
- Borremans M., 2015, “Cenozoïcum: het Quartair”, in: Borremans M. (ed.), Geologie van Vlaande-ren, Gent, p. 211-221.
- Claeys S., Heyndrickx M., Pieters H. & Benjamins M., 2016, Archeologienota Colruyt (Spar) te Erembodegem (Oost-Vlaanderen), ADEDE archeologisch rapport 76, ADEDE, Gent.
- D’Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M., 1978, Inventaris van het cultuurbezit in België. Architec-tuur. Provincie Oost-Vlaanderen. Arrondissement Aalst, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaan-deren, 5N1 (A-G), Brussel-Gent.
- Deschepper E. & Cherretté E., 2016, Aalst – Schietbaan (Wijk Den Tir). Reconversie van een woon-wijk. Archeologienota – 2016L90, SOLVA-archeologierapport, 66, SOLVA, Erpe-Mere. licentiaatsverhandeling Gent.

www.geopunt.be

geo.onroerenderfgoed.be

inventaris.onroerenderfgoed.be

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Huidige situatie projectgebied april 2021 ..... - 17 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m. ..... - 41 -
Figuur 3. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail). ..... - 42 -
Figuur 4. Hoogteprofielen van het projectgebied. ..... - 43 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart. ..... - 44 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart. ..... - 45 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart. ..... - 47 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart. ..... - 48 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart. ..... - 49 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand. ..... - 50 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op het gewestplan. ..... - 51 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret. ..... - 53 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris. ..... - 54 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen. ..... - 55 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen. ..... - 56 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp. ..... - 57 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971. ..... - 59 -
Figuur 18. Situering van archeologienota's en nota's in de omgeving van het projectgebied. ..... - 61 -
Figuur 19. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied. ..... - 63 -